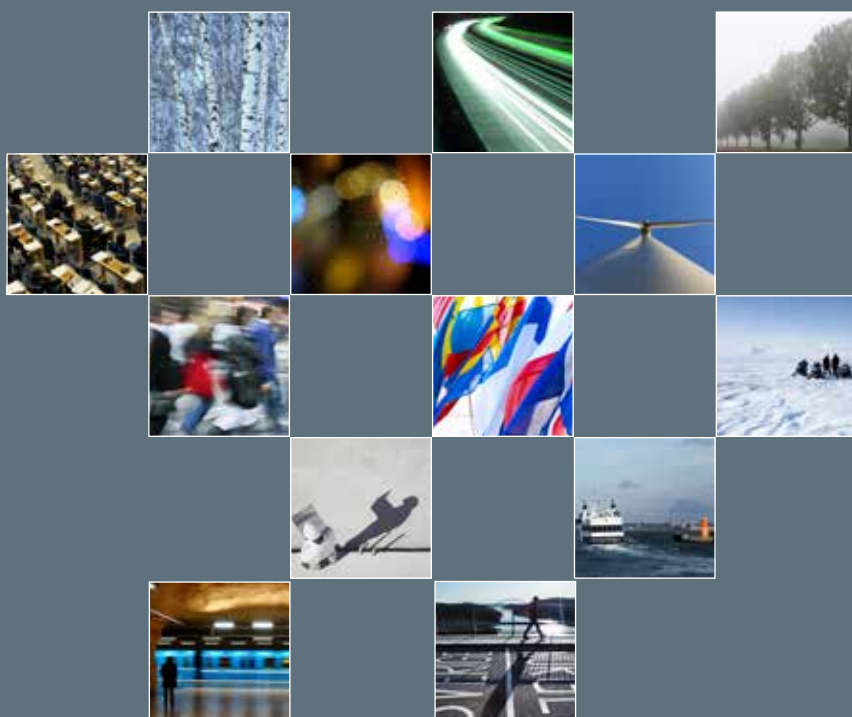

Nordisk samarbeidsprogram for regional utvikling og planlegging

2013–2016

NORSK

SUOMI

ENGLISH

Nordisk samarbeidsprogram for regional utvikling og planlegging 2013–2016

© Nordisk ministerråd, 2013

ISBN 978-92-893-2453-3

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2013-748>

ANP 2013:748

Layout: Jette Koefoed

Foto: Karin Beate Nøsterud, ImageSelect, Johannes Jansson,

Magnus Fröderberg, Søren Sigfusson/norden.org

Opplag: 1000

Trykk:

Det nordiske samarbeidet

Det nordiske samarbeidet er en av verdens mest omfattende regionale samarbeidsformer. Samarbeidet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøyene, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbeidet er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en viktig medspiller i det europeiske og internasjonale samarbeidet. Det nordiske fellesskapet arbeider for et sterkt Norden i et sterkt Europa.

Det nordiske samarbeidet ønsker å styrke nordiske og regionale interesser og verdier i en global omverden. Felles verdier landene imellom bidrar til å styrke Nordens posisjon som en av verdens mest innovative og konkurransekraftige regioner.

Nordisk ministerråd

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Telefon (+45) 3396 0200

www.norden.org

Nordens regioner viser vei:

En regionalt bærekraftig velferdsutvikling, bærekraftig Arktis og grønn vekst

Nordisk samarbeidsprogram for regional
utvikling og planlegging 2013–2016

Nordisk samarbeidsprogram for regional
utvikling og planlegging 2013–2016

6

Aluepolitiikan ja aluesuunnittelun
pohjoismainen yhteistyöohjelma 2013–2016

27

Nordic co-operation programme for regional
development and planning 2013–2016

49

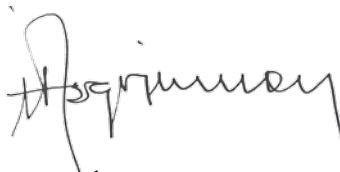
Forord

De nordiske landene har en lang tradisjon for regionalpolitisk samarbeid, blant annet på grunn av felles historie og kultur, likheter i de sosiale velferdssystemene og den demokratiske regjeringsformen. Det nordiske regionalpolitiske samarbeidet fokuserer på å skape bedre levekår i hele Norden og skal bidra til utviklingen av hele det nordiske territoriets innovative evne og økonomiske vekstpotensial.

Det regionalpolitiske samarbeidsprogrammet 2013–2016 er utarbeidet under det norske formannskapet for Nordisk ministerråd og ble godkjent av de nordiske ministrene for nærings-, energi- og regionalpolitikk i oktober 2012. Målet med samarbeidsprogrammet er en bærekraftig regional vekst i hele Norden, at lokale, regionale og sentrale myndigheter i Norden skal bli inspirert av

gode løsninger, samt å gi økt kunnskap og bakgrunnsmateriale for videreutvikling av regionalpolitiske perspektiver og initiativer. I det regionalpolitiske samarbeidsprogrammet fokuseres det i perioden 2013–2016 på tre primære satsingsområder: en regionalt bærekraftig velferdsutvikling, en bærekraftig regional utvikling i Arktis samt grønn vekst i alle regioner.

På vegne av Nordisk ministerråd,

Halldór Ásgrímsson
Generalsekretær

Sammendrag

De nordiske ministre med ansvar for regional utvikling og planlegging legger med dette fram sitt samarbeidsprogram for 2013–2016.

Det nordiske samarbeidet skal gi økt faglig kunnskap og inspirere til videreutvikling av regionalpolitiske perspektiver og tiltak. De nordiske regionalministre inviterer samarbeidsministrene, andre relevante nordiske sektorer samt nasjonale og internasjonale institusjoner til et felles løft for å

- bidra til en regionalt bærekraftig velferdsutvikling
- fremme en bærekraftig regional utvikling i Arktis
- stimulere til grønn vekst i alle regioner

Regionalsektoren vil i programperioden:

- Skape en felles plattform for oppbygging av kunnskap om de velferdsutfordringene som vil oppstå som følge av demografiske endringer. Det skal gjennomføres et større nordisk program der målsettingen er at lokale og regionale myndigheter utvikler innovative løsninger for å håndtere utfordringer som oppstår som følge av den demografiske utviklingen. De gode eksemplene skal formidles og diskuteres, og de skal danne grunnlag for videreutvikling av

politikk og forvaltning på statlig, regionalt og lokalt nivå.

- Ta initiativ til en tematisk bred og dyptgående studie av den framtidige utviklingen i Arktis, i form av scenarier eller framtidsbilder. Målet er å bringe Nordisk ministerråds samarbeidsprogram for Arktis videre ved å samle, bearbeide og analysere eksisterende informasjon, inkludere perspektiver fra øvrige initiativ innen Norden og Europa, vurdere ulike forutsetninger for framtidig utvikling i området og tegne perspektivrike framtidsbilder. Dette vil bidra vesentlig til videreutvikling av den politiske debatten og gi den faglige kunnskapen større tyngde og et mer helhetlig preg.
- Bidra til vekst i næringsliv og sysselsetting innenfor grønne næringer. Det er behov for mer kunnskap om forutsetningene for miljørettet entreprenørskap og innovasjon. Det skal prøves ut nye tiltak for å fremme grønn innovasjon regionalt og lokalt. Gode eksempler skal diskuteres og spres til andre områder.
- Utvikle eksempler på bæredyktige bymønstre som kan fungere som modeller for ulike typer regioner i Norden og som samtidig kan inspirere andre land i Europa.

Ministerrådet for næring-, energi- og regionalpolitikk (MR-NER) er det øverste samarbeidsorganet innenfor det nordiske regionalpolitiske samarbeidet. Ministrene tar de strategiske beslutningene om innretningen på samarbeidet. Møtet mellom de nordiske regionalministrene gir muligheter for interessante politiske diskusjoner og er en arena for å utvikle nye samarbeidsinitiativ. Samarbeidet gjennomføres av Embetsmannskomiteen for regionalpolitikk (EK-R) i nært samarbeid med Nordisk ministerråds sekretariat.

Praktisk grenseoverskridende arbeid har alltid stått sentralt i det nordiske samarbeidet. NORA (Nordisk Atlantsamarbeid) og *Vestnordenfondet* gjennomfører utviklingstiltak i det vestnordiske området. I programperioden vil Vestnordenfondets virksomhet bli analysert med tanke på økt ressursutnyttelse. I de øvrige grenseområdene har kommuner og regioner etablert grensekomiteer som arbeider med utviklingstiltak over landegrensene. Grensekomiteene utgjør den institusjonelle infrastrukturen for det lokale samarbeidet, og mottar derfor økonomisk støtte fra Nordisk ministerråd. Det vil bli utarbeidet nye kriterier for tildeling av slik støtte.

Nordregio er en institusjon under Ministerrådet som utvikler og formidler relevant kunnskap overfor myndigheter innen regional utvikling og planlegging i Norden.

Nordregio får ansvaret for å planlegge og gjennomføre tiltak innenfor de tre innsatsområdene ut fra et mandat gitt av EK-R. Nordregio disponerer størstedelen av embetsmannskomiteens prosjektmidler og er en faglig rådgiver som leverer innspill og konkrete prosjektforslag til EK-R. Nordisk ministerråd ønsker at Nordregio fokuserer enda sterkere på policy-relevant kunnskapsproduksjon og formidling. En videreutvikling av rollen som sekretariat, rådgiver og formidler overfor EK-R vil bidra til dette.

De økonomiske ressursene som stilles til rådighet for det nordiske regionalpolitiske samarbeidet vil bli prioritert til gjennomføringen av dette programmet. Programmet er ambisiøst, og Ministerrådet vil søke samarbeid med andre for å få det gjennomført i hele sin bredde. Regionalministrene ønsker å bidra til et godt samarbeid mellom fagsektorene i NMR, nasjonale myndigheter og regionale og lokale aktører.

1.

Det regionale Norden skal vise gode løsninger på nordiske og europeiske utfordringer

De nordiske ministre med ansvar for regional utvikling og planlegging legger med dette fram sitt samarbeidsprogram for 2013–2016. Programmet viser prioriteringen av de nordiske fellesressursene. Samarbeidet fokuserer på temaer av politisk interesse i de enkelte landene, innenfor regionalsektoren så vel som for det nordiske samarbeidet. Samarbeidsprogrammet inneholder satsingsområder som også EU har på sin dagsorden.

Alle nordiske land har overordnede regionalpolitiske mål om å bidra til velferdsutvikling og økonomisk vekst ved å utnytte potensialet i alle deler av landet. Regional politikk og planlegging skal bidra til en bærekraftig utvikling i byer og landsbygdsområder. Det nordiske samarbeidet innen regional politikk og planlegging tar utgangspunkt i disse nasjonale overordnede målsettingene.

Det grunnleggende utgangspunktet for programmet er at mange politiske tiltak må bygge på en forståelse av lokale og regionale forutsetninger. Lokal og regional kunnskap og handlekraft må kombineres med nasjonale sektors myndighet og handlingsrom for å prøve ut nye løsninger på felles utfordringer. Derfor vil de nordiske regionalministre med dette programmet invitere samarbeidsministrene, andre relevante nordiske

sektorer samt nasjonale og internasjonale institusjoner til et felles løft for å

- bidra til en regionalt bærekraftig velferdsutvikling
- fremme en bærekraftig regional utvikling i Arktis
- stimulere til grønn vekst i alle regioner

Det overordnede målet for samarbeidsprogrammet er at sentrale, regionale og lokale myndigheter i Norden skal bli inspirert av gode eksempler innenfor de tre satsingsområdene. Nye løsningsmodeller skal gi økt faglig kunnskap og inspirere til formidling og diskusjon av modellene som grunnlag for videreutvikling av regionalpolitiske perspektiver og tiltak. På minst ett av disse områdene skal vi i Norden ha inspirert andre europeiske land til nytenkning om felles utfordringer.

Gjennom dette samarbeidsprogrammet legger regionalsektoren opp til at det meste av midler, administrative ressurser og politisk oppmerksomhet skal konsentreres om disse tre satsingsområdene.

*Regional politikk og planlegging
skal bidra til en bærekraftig utvikling
i byer og landsbygdsområder.*

2. Regionalpolitisk samarbeid gir nordisk nytte

Forutsetningene for å nå målene og ambisjonene som er nevnt overfor er likeartede i de nordiske landene – i alle fall sammenliknet med mange andre europeiske land og regioner. Derfor har også landene, gjennom arbeidet innenfor Nordisk ministerråd, over mange år samarbeidet om utveksling av erfaringer, oppbygging av felles kunnskapsgrunnlag og reduserte grensehindre.

Samarbeidet er konsentrert om to typer aktiviteter:

- samarbeid over grensene
- felles kunnskapsutvikling og erfaringsutveksling

Det grenseregionale samarbeidet er et viktig redskap for å skape fungerende regioner på tvers av statsgrensene i Norden, og slik forsøke å veie opp for ulempen grenseområder ofte opplever ved å være perifere regioner i sitt eget land. Samtidig skaper forskjeller i nasjonale regelverk hindre for mobilitet på tvers av statsgrensene, både for arbeidstakere og næringsdrivende.

Grensekomiteene har i flere år arbeidet med hverdagsintegrasjon i form av prosjekter som legger til rette for kulturelt, sosialt og økonomisk samarbeid. Nordisk ministerråd har tatt en viktig rolle i arbeidet med å redusere de

formelle grensehindre som skapes av ulike regelverk. Grensekomiteene i Norden bidrar til dette arbeidet, samtidig som de har en viktig rolle i arbeidet med de uformelle og opplevde grensehindringene, for eksempel kulturelle og språklige ulikheter.

Gjennom flere år har regionalsektoren arbeidet systematisk med komparative analyser der nordiske land og regioner sammenliknes med hverandre, og med regioner i øvrige Europa, blant annet gjennom arbeid i Nordregio. Det er gjennomført felles forskningsprosjekter for å øke kunnskapen om forutsetningene for regional utvikling og planlegging. De nordiske landene har i fellesskap arbeidet for å styrke våre interesser overfor EUs regionalpolitikk og konkurransepolitikk.

Erfaringsutveksling, kunnskapsoppbygging og grenseregional utvikling er relevant og viktig for både de nordiske landenes og EUs regionalpolitikk. Nedenfor følger noen eksempler:

■ **Nordisk grenseregionalt samarbeid ga grunnlaget for Interreg i Norden:**

Grenseregionalt samarbeid ble en del av NMR sin virksomhet fra begynnelsen av 70-tallet. Dette samarbeidet var igjen grunnlaget for at de nordiske landene effektivt kunne utnytte Interreg-midlene da disse

ble tilgjengelige etter Finlands og Sveriges medlemskap i 1995. Resultatet ble en mangdobling av ressursene for grenseregionalt samarbeid, der også Færøyene, Grønland, Island og Norge er med.

■ **Felles forståelse og samordning ga nytt mål i EUs regionalpolitikk:**

Under forhandlingene mellom EU og Finland, Norge og Sverige i 1994 ble det klart at Norden på den ene siden fokuserte på perifer og spredtbygde regioner, mens EU på den andre siden var opptatt av økonomisk tilbakeleggende regioner basert på lav BNP og høy arbeidsløshet. De nordiske landene fant felles posisjoner i forhandlingene ut fra gode relasjoner og en samlet forståelse og kunnskap om landenes regionalpolitikk. Dette bidro sterkt til etableringen av mål 6 basert på befolkningstettheten i regionene, og som senere har sikret Finland og Sverige flere milliarder kroner fra EU til regional utvikling. Under forhandlinger ble også regelverket for statsstøtte endret, slik at lav befolkningstetthet ble tatt inn som et eget kriterium.

■ **Nordisk-skotsk samarbeid ga utviklingsprogrammet for Nordlig Periferi:**

I 1994 fant de nordiske landene (gjennom NMR) og Skottland ut at de hadde flere felles strategiske interesser i forhold til EU, og et godt politikkutviklingssamarbeid ble innledet. Det enkeltresultatet som fikk størst betydning, var etableringen av programmet Nordlig Periferi. Dette programmet har gitt over 50 mill NOK pr. år til utviklingsprosjekter i Finland, Færøyene, Grønland, Irland, Island, Nord-Irland, Norge, Skottland og Sverige.

■ **Nordisk statistikk og analyser har bidratt til at spredtbygde regioner nå er nevnt i EU-traktaten:**

Nordregio har over lang tid utviklet statistikk og analyser som har gitt grunnlag for å sammenlikne utviklingen i regioner og kommuner i Norden, og etter hvert også i Europa. Dette arbeidet har gitt et faktabasert og kvalitetssikret argumentasjonsgrunnlag i flere sammenhenger. Ett eksempel er at man har sikret seg oppmerksomhet om de nordlige regionene i Norden, noe som igjen har bidratt til at spredtbygde regioner nå er nevnt i EU-traktaten som en type område det skal tas særlige hensyn til.

■ **Grenseregionene har redusert grensebarrierer:**

Å redusere de problemene som en grense mellom to land skaper, krever langsiktig innsats. I forbindelse med etableringen av Øresundsbroen arbeidet Øresundskomiteen fram en grundig og omfattende oversikt over ca. 90 grensehindre, som igjen ble lagt til grunn for de to landenes arbeid for å legge til rette for befolkning og næringsliv. Flere grenseregioner har over lang tid arbeidet for nye transportløsninger på tvers av landegrensene. Eksempler på dette er tog- og flyforbindelser mellom Sverige og Norge og fergeforbindelsen mellom Vasa og Umeå. Grensedatabasen StatNord og tilgjengelighetsdatabasen Pin Point Norden er utviklet som viktige verktøy for grensehinderarbeidet.

3.

Satsingsområder for nordisk regional politisk samarbeid 2013–2016

Nedenfor omtales kjernen i dette strategi-programmet. På grunnlag av nasjonale og nordiske prioriteringer er det identifisert tre områder som det vil være spesielt nyttig å samarbeide om på nordisk nivå.

3.1. Regionalt bærekraftig velferdsutvikling

Et viktig element i nordiske lands regionalpolitikk er å bidra til at alle regioner har tilgang til arbeid, utdanning og velferdstjenester. De nordiske landenes regionalpolitiske myndigheter har oppmerksomhet på utfordringer som kan kreve en ekstra, eller en annen type, innsats for å sikre gode levekår i alle deler av landet.

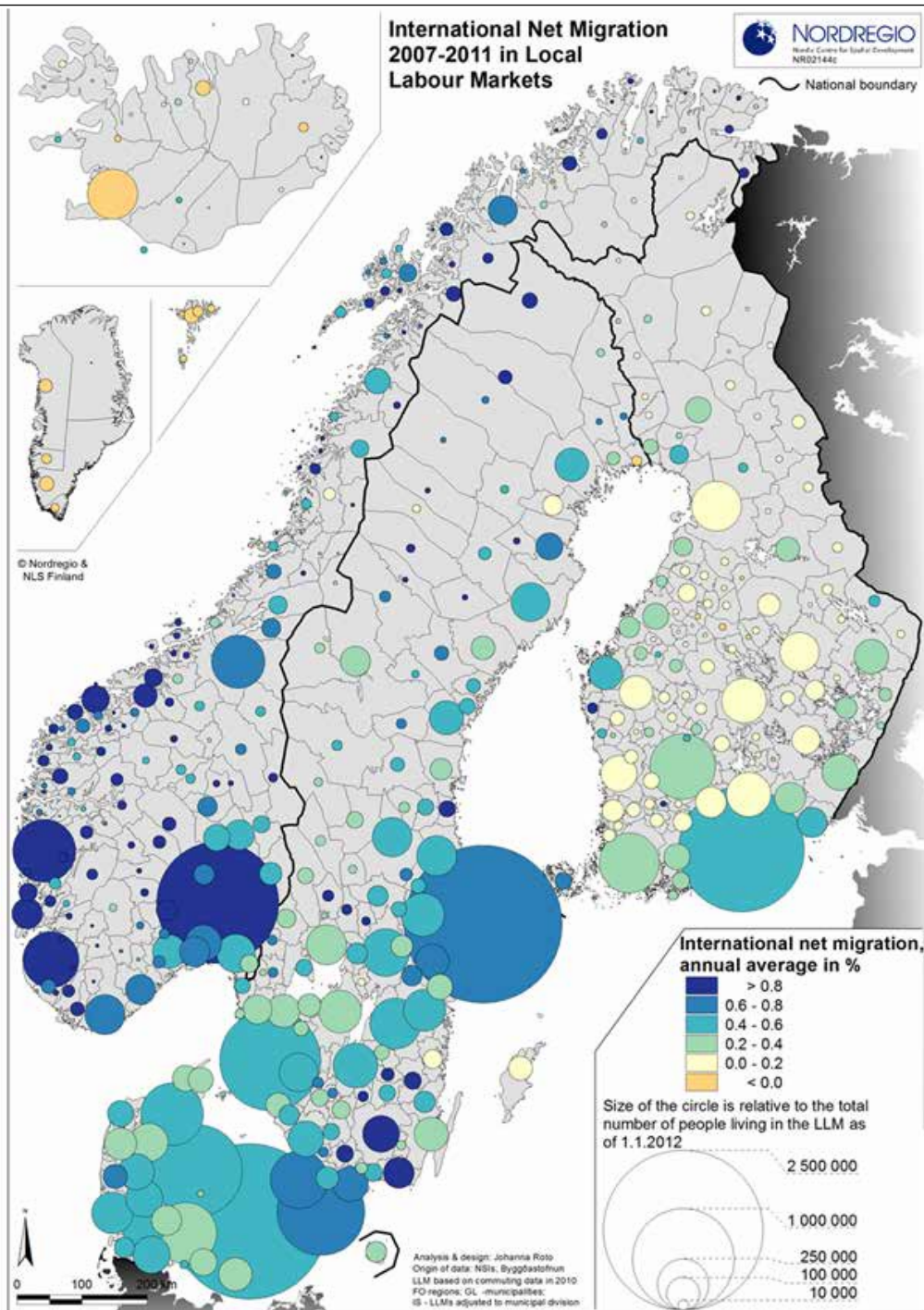
Framover er det grunn til å vente at de regionalpolitiske elementene i velferdspolitikken igjen blir viktigere. Årsaken er blant annet at de fleste nordiske land står overfor betydelige demografiske utfordringer:

- Stagnasjon eller delvis reduksjon i arbeidsstyrken. De yngre generasjonene er ikke tallmessig store nok til fullt ut å erstatte de generasjonene som forlater arbeidsmarkedet.
- Sterk økning i antallet eldre over 65 år. I løpet av de neste 30 årene vil en oppleve en vekst i denne aldersgruppen på 50–100 % i alle nordiske land.

- Etterkrigstidens sentralisering av befolkningen har medført betydelige forskjeller i befolkningsstrukturen mellom de voksende byområdene og den tynt befolkede landsbygda. Dette fører til nye regionale ubalanser i tilgang til og behov for arbeidskraft.

Utfordringenes karakter og omfang varierer i og mellom land. Utfordringene er spesielt store og komplekse i mange av Nordens perifer regioner og lokalsamfunn. Dette er ofte samfunn med flere demografiske utfordringer samtidig. Eksempelvis kan sterk økning i antallet eldre bare i beskjeden grad møtes med omsorgsinnsats fra egen arbeidskraft. Det er nødvendig med tilflytting av arbeidskraft og kompetanse fra andre områder. Samtidig sliter en rekke områder med å være tilstrekkelig attraktive for innflyttere. Tynt befolkede områder har også utfordringer knyttet til å levere kvalitativt gode og lett tilgjengelige tjenester på grunn av blant annet lange avstander og høye transportkostnader. Også det private næringslivet vil kunne oppleve mangel på arbeidskraft med relevant kompetanse.

Flere regioner har mangel på arbeidskraft og arbeidsledighet samtidig, på grunn av dårlig samstemming av tilbud og etterspørsel etter arbeidskraft. En må derfor arbeide for mer

fleksible arbeidsmarkeder gjennom tiltak for hurtig omskolering, bedre pendlingsmuligheter, styrkede incentiver for eldre til å fortsette i jobb samt reduksjon av bindinger til tradisjonelle kjønnsroller i yrkesvalg.

Økt konsentrasjon av befolkningen til byer skaper både sosiale og miljømessige utfordringer, samtidig som innovasjon i byene kan bidra til vekst også i andre deler av landet. Den demografiske utviklingen viser behovet for å analysere byer og distrikter som kompletterer hverandre og fungerer som sammenhengende regioner.

I de siste årene har innflytting fra utlandet bidratt til å fylle behovet for arbeidskraft og kompetanse i privat og offentlig virksomhet. I gjennomsnitt har de nordiske landene hatt en nettoinnvandring på 5,1 pr 1000 innbyggere i perioden 2006–2010. Store deler av Sverige og Norge samt Åland har en nettoinnvandring vesentlig større enn dette, mens Danmark og særlig Finland har en beskjeden nettoinnvandring. Færøyene, Grønland og enkelte kommuner på Island har relativt sett den høyeste netto utvandringen i Norden. Arbeidsinnvandring vil kunne bidra til å fylle det økende behovet for arbeidskraft med relevant kompetanse. Det ligger et potensial i å kvalifisere ny arbeidskraft til yrker der behovet er særlig stort.

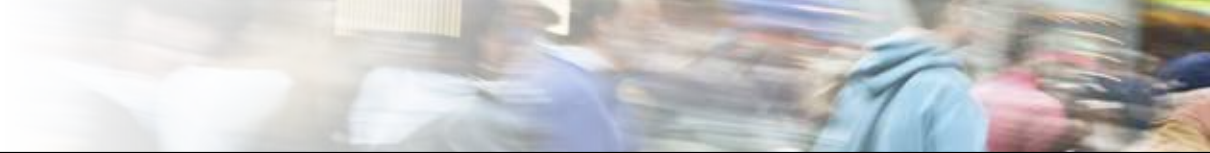
Kombinasjonen av en stadig mindre andel av befolkningen i arbeidsstyrken og en stadig økende andel av befolkningen med behov for omsorgstjenester, vil skape utfordringer for de nordiske landene. Og dette blir spesielt

tydelig i periferiregionene. Utviklingen får en påtakelig regional dimensjon, som vil kreve nye løsninger. Gjennom det nordiske samarbeidet vil vi utveksle kunnskap og erfaringer om måter å møte disse utfordringene på.

Strategi: Innovative løsninger for lokal og regional velferdsutvikling

De demografiske utfordringene krever innsats innenfor en rekke forskjellige politikkområder; økonomisk politikk, nærings- og arbeidsmarkedspolitikk, utdanningspolitikk og velferdspolitikk i bred forstand. Innsatsen bør være samordnet på tvers av sektorer og mellom forvaltningsnivåer.

■ *Regionalsektoren i NMR vil skape en felles nordisk plattform for kunnskapsoppbygging, som en arena for erfaringsutveksling omkring de utfordringer og muligheter som oppstår gjennom den demografiske utviklingen. Regionalsektoren vil utvikle et større nordisk program der målsettingen er at lokale og regionale myndigheter utvikler innovative løsninger for å håndtere utfordringer og utnytte muligheter som oppstår som følge av demografiske endringer. De gode eksemplene skal med støtte fra kunnskapsplattformen formidles og diskuteres, og de skal danne grunnlag for videreutvikling av politikk og forvaltning på statlig, regionalt og lokalt nivå i de nordiske landene.*

Prosjekter som blir iverksatt i dette programmet, skal bidra til å utnytte potensialet for videre utvikling av offentlige og private tjenester, lokalsamfunns attraktivitet og mobilisering av arbeidskraft. Prosjektene skal støtte opp om:

- Økt innovasjon i de tjenesteytende virksomhetene: Ny teknologi, ny organisering, nye arbeidsmåter.
- Økt innflytting og bedre inkludering: Utvikle attraktive lokalsamfunn som kvalifiserer, rekrutterer og beholder arbeidskraft med relevant kompetanse for offentlig og privat virksomhet.
- Sterkere mobilisering av egen arbeidskraft: Flere i arbeid, høyere stillingsprosjenter og mer kompetanseutvikling.
- Mer samarbeid med private: Mobilisere ressurser i organisasjoner og hos enkeltpersoner.
- Nye produkter og tjenester: Økt innovasjon for å skape produkter og tjenester tilpasset bestemte brukergrupper av offentlige velferdstjenester.

Erkjennelsen av at behovene varierer innen og mellom ulike typer regioner og lokalsamfunn er en viktig forutsetning for gode resultater.

I det nordiske regionalpolitiske samarbeidet har Nordregio kommet langt i å beskrive og analysere den demografiske utviklingen. Det er utarbeidet en håndbok om hvordan lokalt og regionalt nivå kan bidra til å løse utfordringene som følge av den demografiske utviklingen. Håndboken skal nå utvides til å

omfatte gode eksempler på løsninger som igjen skal formidles og diskuteres i regioner og lokalsamfunn.

3.2 Bærekraftig regional utvikling i Arktis

Hovedmålet for Nordisk ministerråds samarbeidsprogram for Arktis 2012–2013 er å realisere en bærekraftig utvikling for befolkningen i Arktis med utgangspunkt i de utfordringer som globaliseringen og klimaforandringene gir. I programmet pekes det på at klimaendringene på den ene siden kan innebære at tradisjonelle levemåter, bosettingsmønstre, næringsstruktur og natur kan gå tapt. På den andre siden kan klimaendringene bety nye nærings- og utviklingsmuligheter, eksempelvis innen olje-, gass- og mineralutvinning.

Arktis er et gigantisk geografisk område som mange land og organisasjoner ser potensialer i. Det gjelder selvfølgelig først og fremst de landene som utgjør Arktisk råd, dvs. Norden, USA, Canada og Russland. Disse åtte landene har alle utviklet sine arktiske strategier. EU har sin egen nordområdestrategi og er blitt stadig mer aktiv i nordområdene. Også de nordøst-asiatiske landene Kina, Japan og Sør-Korea har allerede investert i det arktiske området.

Interessen er delvis knyttet til forventninger om vesentlig mer effektive transportløsninger gjennom Nordøstpassasjen. Sommeren 2011 ble passasjen brukt av bulkskip. Prognoser tyder på at den isfrie perioden vil øke i årene som kommer, og at stadig flere skip vil

anvende denne reiseruten. Økt trafikk gjennom Nordøstpassasjen gir også nye muligheter for steder som er velegnet for havneutbygging. Samtidig vil Nordøstpassasjen som transportåre være usikker og forbundet med miljøutfordringer, og det er åpenbare behov for effektive beredskapsløsninger.

I løpet av de ti siste årene har temperaturene i Arktis steget dobbelt så raskt som det globale gjennomsnittet. Isdekket sommerstid er redusert med ca. en tredel sammenliknet med gjennomsnittet for perioden 1980–2000. Over 40 % av den årlige globale havnivåstigningen skyldes nå nedsmelting av Grønlandsisen og breene i Arktis. Varmere klima, endringer i nedbørsintensitet (tørre eller våtere, avhengig av område) og forurensning kan også påvirke naturens tåleevne i de arktiske områdene.

I et næringsutviklingsperspektiv er det samtidig både store muligheter og alvorlige miljøutfordringer:

■ **Fiskeri og havbruk:**

Det arktiske området utgjør en av verdens største fiskeriområder, og videre utnyttelse forutsetter en bærekraftig ressursforvaltning. Samtidig er det muligheter for å utnytte nye arter.

■ **Olje og gass:**

Det er antatt at den arktiske kontinental-sokkelen skjuler 13 % av verdens samlede oljereserver og omkring 30 % av naturgassreservene. Barentshavet og Øst-Grønland er de to nærmeste områdene i eller i tilknyt-

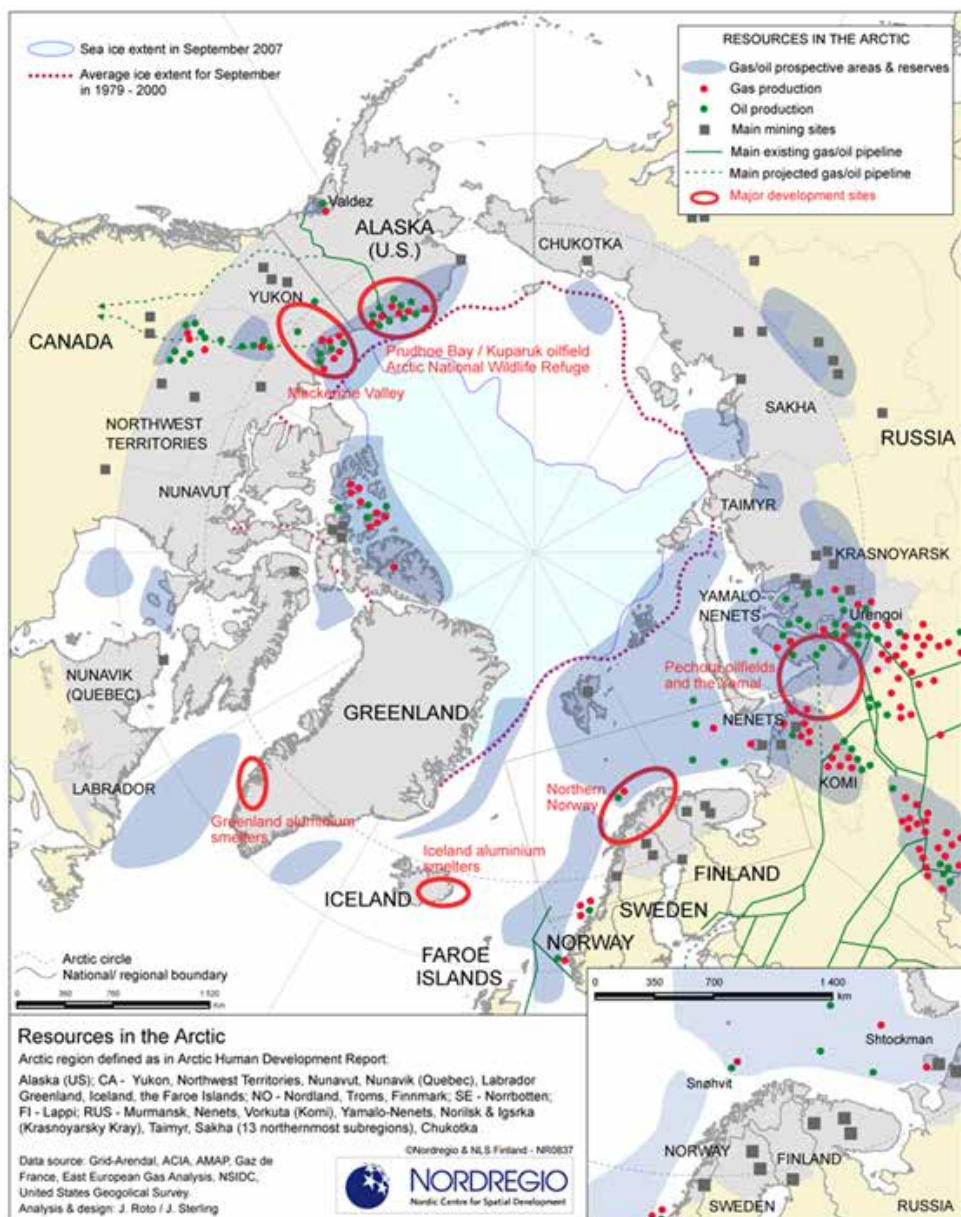
ning til Norden. Samtidig krever utnyttelse av ressursene omfattende kunnskap om miljøkonsekvenser og tiltak for å redusere farene.

■ **Mineralnæringene:**

Det er regnet med sterk vekst i verdensmarkedene for mineraler til industrien og til helseformål. Det er nye, store prosjekter innenfor malm- og mineralutvinning i nordlige deler av Finland, Norge og Sverige. Samtidig er slik utvinning svært arealkrevende og det er miljøutfordringer knyttet til bruk av natur, forurensning og avfall. Malm- og mineralutvinning gir også økte muligheter for transportnæringer og servicetjenester både på land og til sjøs, samtidig som det kreves videre utbygging av havner. I dag regnes infrastrukturen som en flaskehals for utnytting av ressursene på Nordkalotten.

■ **Reiseliv:**

En økende andel av verdens turister ser seg selv som utforskere mer enn vanlige turister. Disse vil kunne oppleve store utfordringer og gleder i Arktis. Med åpning av Nordøstpassasjen vil cruiseturismen kunne vokse betydelig. Samtidig kreves det reguleringer for å redusere negative konsekvenser for natur og miljø, og beredskapen må skjerpes vesentlig.

Strategi: Utvikle framtidsbilder for bærekraftig regional utvikling i Arktis

Det er behov for mer kunnskap og bedre begrunnede oppfatninger om framtiden for å kunne utvikle handlingsprogrammer og tiltak.

■ *Regionalsektoren i NMR vilta initiativ til en tematisk bred og dyptpløyende studie av den framtidige utviklingen i Arktis, i form av scenarioer eller framtidsbilder. Målet er å bringe Nordisk ministerråds samarbeidsprogram for Arktis videre ved å samle, bearbeide og analysere eksisterende informasjon, vurdere ulike forutsetninger for framtidig utvikling i området og tegne perspektivrike framtidsbilder. Dette vil bidra vesentlig til videreutvikling av den politiske debatten og gi den faglige kunnskapen større tyngde og et mer helhetlig preg.*

Framtidsbildene bør inneholde analyser der teknologiske, økonomiske, sosiale, kulturelle og miljømessige perspektiver blir sett i sammenheng, og der regionale forutsetninger for og konsekvenser av utnyttelse av ressurser står sentralt. Dette vil gi et godt grunnlag for utforming av konkrete programmer og tiltak på regionalt, nasjonalt, nordisk og europeisk nivå.

Regionalsektoren kan mobilisere statistiske data, regionale analyser og solid forståelse

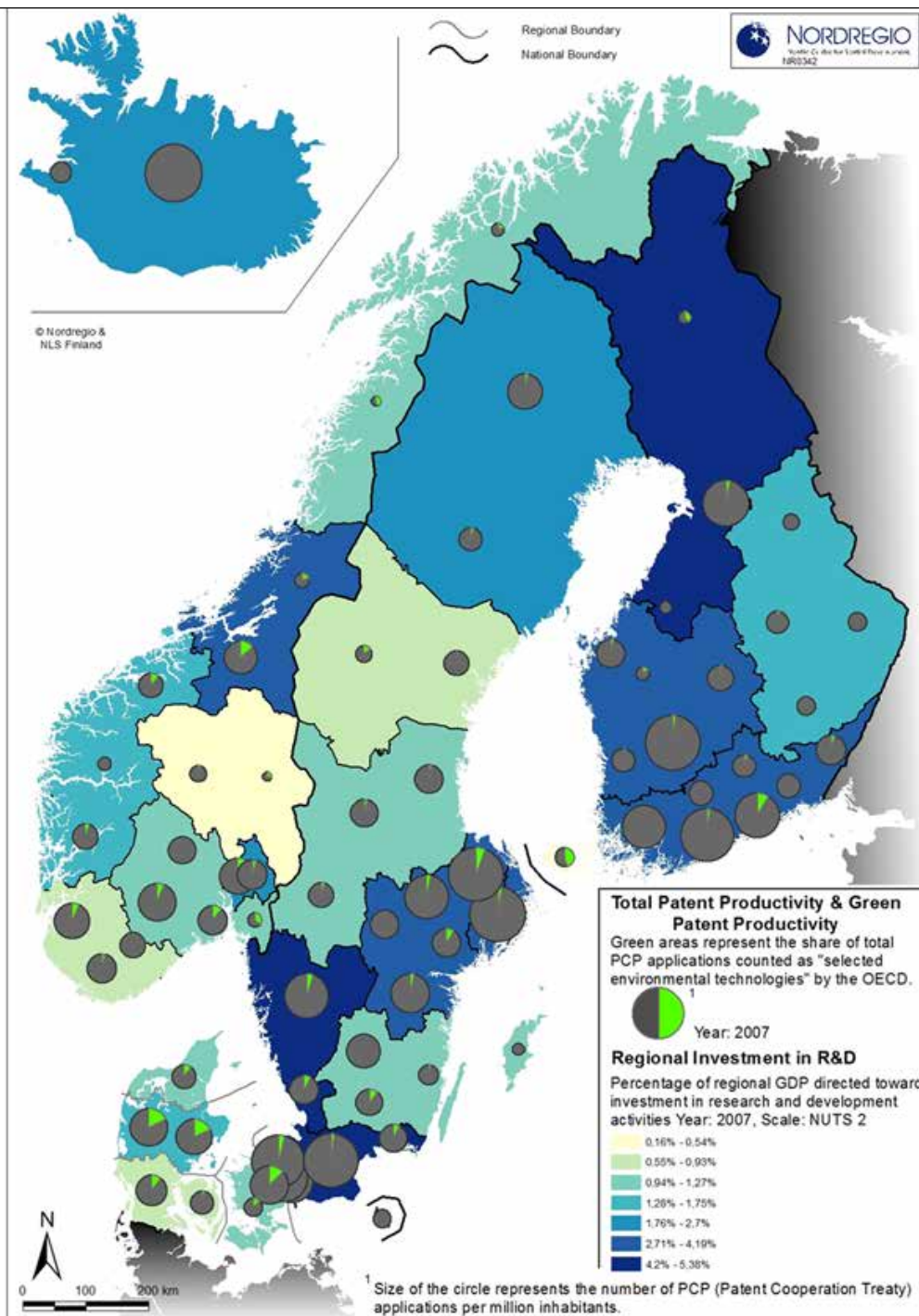
av regional samfunnsutvikling generelt og i Arktis spesielt. Som grunnlag for framtidsbildene har regionalsektoren allerede utarbeidet mye relevant materiale. Her kan eksempelvis nevnes Nordregios rapport "Megatrends" og OECD-rapporten for NORA. Nå ønsker vi å bruke nordiske og nasjonale studier til å utforme mer helhetlige framtidsbilder.

3.3 Grønn vekst i alle regioner

Det er et overordnet mål i europeiske og nordiske grønn vekst-satsinger å gjenreise veksten etter finanskrisen, samtidig som en skal ivareta hensynet til den globale klima- og miljøutviklingen. Investeringer og innovasjon skal fremme typer av vekst som gir ny verdiskaping og en mer bærekraftig økonomisk utvikling generelt. En er spesielt opptatt av å stimulere utviklingen av miljørettet næringsutvikling innen alle bransjer, inkludert energiproduksjon. Arbeidet for å fremme grønn vekst er samtidig et viktig ledd i arbeidet med å nå miljø-, klima- og regionalpolitiske mål.

Tiltak innen regionalpolitikk og planlegging utgjør viktige bidrag til ovennevnte mål. Innenfor regional politikk og planlegging er det to perspektiver som har vært – og bør være – sentrale i det nordiske samarbeidet:

- fremme grønn innovasjon og entreprenørskap i alle regioner
- utvikle gode modeller for bærekraftige byregioner

Også innenfor dette området er hovedformålet å utvikle, formidle, diskutere, iverksette og etterprøve gode eksempler som kan gi innspill til fornyelse av politisk tenkning og tiltak. Satsingsområdet er dessuten relevant innenfor eksisterende prioriteringer i EU og sannsynligvis også i prioriteringene innenfor EUs strukturfond i perioden 2014–2020.

Det grunnleggende perspektivet er at forutsetningene for ulike typer grønn vekst vil variere sterkt mellom ulike regioner. Regionalsektoren vil arbeide for å identifisere ulike regioners potensialer for å bidra til klima-, energi- og miljømål. Gjennom regionalt og lokalt tilpasset politikk skal potensialet utnyttes best mulig. Regionalsektoren ønsker å gjennomføre aktivitetene i dette satsingsområdet i nært samarbeid med næringssektoren og energisektoren i Nordisk ministerråd.

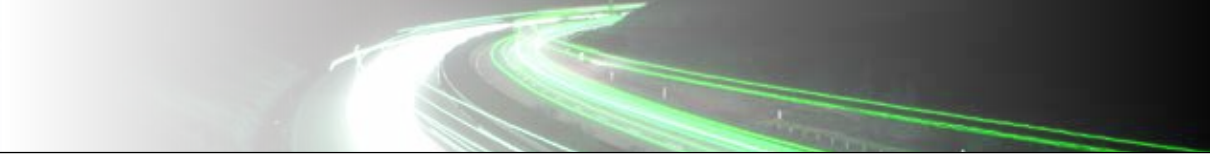
Strategi: Fremme grønn innovasjon og entreprenørskap i alle regioner

Studier referert til i rapporten fra de nordiske statsministrenes arbeidsgruppe for grønn vekst viser muligheter for å skape 1,4 millioner nye arbeidsplasser i Europa – forutsatt at en når målsettingen om 20 % andel fornybar energi i 2020. Norden har noen viktige fortrinn når det gjelder teknologisk innovasjon for grønne løsninger. Landene har allerede høy kompetanse på grønn teknologi, blant annet takket være systematisk satsing på miljø og bærekraftig utvikling over mange år.

■ *Regionalsektoren i NMRs mål er å bidra til en vekst i grønt næringsliv og sysselsetting der både kvinner og menn deltar. Det er behov for mer kunnskap om forutsetningene for miljørettet entreprenørskap og innovasjon. Det skal prøves ut nye virkemidler og tiltak for å fremme grønn innovasjon regionalt og lokalt. Gode eksempler skal diskuteres og spres til andre områder. For å oppnå dette vil det bli tatt initiativ til mer systematisk læring og kunnskapsoverføring.*

Det er viktig å ha et regionalt perspektiv, da ressursene er regionalt ulikt fordelt og fornybar energi må produseres lokalt, og av og til også forbrukes lokalt. Regioner og kommuner er tettere på forbrukere og virksomheter. De kan derfor bedre enn statlige og europeiske myndigheter omsette politikken i praksis. Dessuten er lokale og regionale myndigheter involvert i plan- og beslutningsprosesser.

En OECD-analyse viser at tynt befolkede områder har potensial for grønn vekst. Det gjelder særlig innen fornybar energi i form av vindkraft og biomasse. Andre eksempler er utvikling av grønn turisme og miljøvennlig matvareproduksjon. Samtidig må en ta hensyn til at for eksempel satsing på fornybar energi kan komme i konflikt med mål om uberørt natur og mål om å legge til rette for utvikling av reiselivet.

Strategi: Utvikle gode modeller for bærekraftige byregioner

Det er grunn til å vente at høye fødselstall og innflytting fra utlandet fortsatt vil skape befolkningsvekst i de nordiske storbyene, og at denne utviklingen vil legge press på infrastruktur og arealanvendelse. Planløsninger for å møte disse utfordringene må avspeile at en ser næringsutvikling, fysisk planlegging og miljø- og klimahensyn i sammenheng. Det er også nødvendig å se utvikling av byer og kommuner innenfor pendlingsavstand i sammenheng for å utvikle bærekraftige bymønstre. Dermed må også miljøeffektive transportløsninger og utvikling av energivennlige transportformer vurderes nærmere. Særlig storbyer er svært komplekse regioner. Miljø, økonomisk utvikling og sosiale utfordringer må ses i et helhetlig perspektiv, og det krever bedre planprosesser og mer kunnskap.

I utviklingen av slike modeller er det flere viktige problemstillinger som må avklares: Hvordan legge til rette for utvikling og vekst i byregionene under forutsetning av overordnede mål om bærekraft og klimahensyn? Og hvordan bidra til næringsutvikling og vekst i byregionene uten at de bruker mer areal, energi og andre ressurser enn nødvendig?

De nordiske land har mange av de samme utfordringene og ganske like plan- og forvaltningssystemer. Nordisk ministerråd vil derfor videreføre den kunnskapsutvikling og erfaringsutveksling som er påbegynt i regi av arbeidsgruppen om nordiske byregioner og Nordregio. I dette arbeidet ønsker regionalsektoren også innspill fra det uformelle nettverket av planmyndigheter i de nordiske landene og fra relevante aktiviteter hos andre nordiske aktører.

■ *Regionalsektoren i NMRS mål er å bidra til utvikling av planleggingsverktøy for byer i utvikling, der næringsutvikling, fysisk planlegging samt klima- og miljøhensyn ses i sammenheng. Videre skal det utvikles eksempler på bæredyktige bymønstre som kan være gode modeller for ulike typer regioner i Norden og som samtidig kan inspirere andre land i Europa.*

4.

Aktører i samarbeidet

Det regionalpolitiske samarbeidet gjennomføres av nordiske beslutningsorganer og institusjoner, av grenseregionene og et stort antall organisasjoner over hele Norden.

4.1 Ministerrådet – arena for politiske diskusjoner og samarbeidsinitiativ

Regionalministrene inngår i et Ministerråd sammen med energiministrene og næringsministrene (MR-NER). Ministrene møtes vanligvis en gang pr. år.

Regionalministrene tar de strategiske beslutningene om innretningen på det nordiske regionalpolitiske samarbeidet. Møtet mellom de nordiske regionalministrene gir muligheter for interessante politiske diskusjoner og er en arena for å ta nye samarbeidsinitiativ.

4.2 Nordisk råd

Nordisk Råd er det offisielle nordiske samarbeidets parlamentariske organ, hvor Nordisk ministerråd har en politisk dialog og fordypet diskusjon som grunnlag for policyutvikling. Nordisk ministerråd skal sammen med Nordisk Råd arbeide for felles nordiske løsninger som gir klare positive effekter og nordisk nytte for borgere i hvert av de nordiske land.

4.3 Embetsmannskomiteen – arena for faglige diskusjoner

Embetsmannskomiteen for regionalpolitikk (EK-R) har et faglig og administrativt ansvar for regionalsektorens aktiviteter i nært samarbeid med Nordisk ministerråds sekretariat. Formannskapet i EK-R roterer mellom landene. Formannskapet setter dagsorden og legger til rette for et godt samarbeid på de ulike arenaene.

Embetsmannskomiteen er et forum for faglig diskusjon og erfaringsutveksling som er med på å danne grunnlaget for policyutvikling i hvert enkelt land. EK-R følger opp gjennomføringen av samarbeidsprogrammet og tar imot resultatene fra programaktiviteten.

I programperioden 2009–2012 etablerte EK-R følgende fire arbeidsgrupper for å forsterke samarbeidet om policyutvikling, kunnskapsutvikling og erfaringsutveksling:

- Nordiske byregioners rolle i regionalpolitikken
- Landsbyutvikling sett i et bredt perspektiv
- Globalisering og grenseoverskridende samarbeid
- Tredje generasjons regionalpolitikk

Arbeidsgruppene har fungert etter hensikten. De har bidratt til konkret og nyttig erfaringsutveksling og har vært med på å løfte

de nordiske perspektivene innen politikkområdet. For programperioden 2013–2016 vil det derfor bli etablert tilsvarende arbeidsgrupper for hvert av de tre satsingsområdene for den nye perioden.

En egen arbeidsgruppe har fulgt opp regionalpolitiske tema i EU og diskutert EU/EØS-relaterte spørsmål, slik som støtte til landenes arbeid med regelverk og nasjonale posisjoner. Dette samarbeidet vil bli videreført.

4.4 Grenseregionene – infrastruktur for praktisk samarbeid

Praktisk grenseoverskridende samarbeid har alltid stått sentralt i det regionalpolitiske samarbeidet. Det grenseregionale og lokale utviklingssamarbeidet i Norden består av flere elementer:

- Den nordiske institusjonen NORA (Nordisk Atlantsamarbeide), som arbeider i Færøyene, Grønland, Island, Nord-Norge og Vest-Norge.
- Økonomisk støtte til grensekomiteer som arbeider i grenseområder mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige.
- Støtte til integrasjonsarbeidet gjennom StatNord, et samarbeid der de nordiske landenes statistikkmyndigheter deltar ved å produsere og analysere grenseoverskridende statistikk.
- Vestnordenfondet, som primært yter lån til foretak i Færøyene og Grønland. NMR utpeker revisorer og beslutter om endringer i vedtektene.

Mange av grenseregionene har lange samarbeidstradisjoner, for eksempel kan samarbeidet i ARKO og Nordkalotten dateres helt tilbake til 1967. Målet for den nordiske støtten til grenseregionene er:

- Utnytte muligheter og redusere hindringer som skapes av at det finnes riksgrenser innenfor en funksjonelt sammenhengende region.
- Støtte utvikling, innovasjon og vekst i et bærekraftsperspektiv.

NORA og grensekomiteene arbeider blant annet med å utvikle konkurransekraft i næringslivet i grenseregionene, identifisere og bryte ned grensehindre i bred forstand, utvikle bærekraftige og klimavennlige miljø- og energiløsninger og utvikle infrastruktur/kommunikasjoner.

Gjennom finsk og svensk EU-medlemskap fra 1995 har ressursene for grenseregionalt samarbeid blitt mangedoblet. I sin tid var etableringen av de nordiske grenseregionene og støtten fra Nordisk ministerråd et avgjørende grunnlag for den geografiske avgrensningen og organiseringen av EUs deltakelse i det grenseregionale samarbeidet i Norden. Det nordiske samarbeidet bidro dermed til å løse ut vesentlig mer ressurser enn man tidligere selv hadde lagt inn. I 2010 utgjorde NMR-midlene i sum om lag 6 % av omsetningen i grensekomiteene, men med store variasjoner mellom dem.

Grensekomiteene samler lokale og regionale aktører og bringer inn ideer, nettverk samt

økonomiske ressurser til det grenseregionale samarbeidet. Ministerrådet legger vekt på den lokale og regionale forankringen av arbeidet. Ministerrådet ønsker fortsatt å bidra til at det finnes lokale samarbeidsorganer der det grenseoverskridende samarbeidet forankres, planlegges og gjennomføres. Grensekomiteene utgjør den institusjonelle infrastrukturen for det lokale samarbeidet, og det er i kraft av dette at Nordisk ministerråd fortsatt ønsker å støtte dem økonomisk. Det vil i løpet av den kommende samarbeidsperioden bli utarbeidet nye kriterier for tildeling av slik støtte.

Nordisk ministerråd vil også i fortsettelsen legge til rette for systematisk og kontinuerlig erfaringsutveksling og felles kunnskapsoppbygging mellom grenseregionene. Her vil NMRs sekretariat være en viktig aktør.

Innenfor budsjetttrammene for grenseregionalt samarbeid vil Ministerrådet bidra til driften av den felles nordiske grenseregionale statistikkdatabasen StatNord.

Nordisk ministerråd vil ta initiativ til en gjennomgang av Vestnordenfondet, med sikte på å få mer ut av fondets ressurser.

NORA, Vestnordenfondet og Nordkalottrådet og andre relevante grensekomiteer vil bli invitert til å delta i arbeidet med å utvikle regionale framtidsbilder for bærekraftig næringsutvikling i Arktis.

4.5 Nordregio – kunnskapsnavet

Nordregio ble etablert av Nordisk ministerråd i 1997 og har i dag om lag 30 ansatte. Instituttet ledes av et styre og det inngås rammekontrakter med NMR som styrer både institusjonen og det faglige innholdet. Nordisk ministerråd har de senere år vært oppdragsgiver for om lag 50 % av virksomheten ved Nordregio.

Nordregio er en nordisk FoU-institusjon som utvikler og formidler relevant kunnskap overfor myndigheter innen regional utvikling og planlegging i Norden. Nordregio arbeider for å bli det ledende senteret for forskning og målrettet utvikling innen fagområdet i Europa. Nordregio vil være en av de viktigste aktørene i gjennomføringen av dette samarbeidsprogrammet, i nært samarbeid med Embetsmannskomiteen for regionalpolitikk. Nordregios europeiske nettverk vil utnyttes i arbeidet med innsatsområdene.

Nordregio har de senere år disponert store deler av embetsmannskomiteens prosjektmidler og er en faglig rådgiver som leverer innspill og konkrete prosjektforslag til EK-R. Nordisk ministerråd ønsker at Nordregio fokuserer enda sterkere på policy-relevant kunnskapsproduksjon og formidling. En videreutvikling av rollen som arbeidsgruppesekretariat, rådgiver og formidler overfor EK-R vil bidra til dette.

4.6 NMRs sekretariat – en støttespiller for gjennomføring av programmet

Nordisk ministerråds sekretariat i København har, i samarbeid med formannskapet, ansvaret for saksforberedelsen til møter i Ministerrådet og Embetsmannskomiteen.

Sekretariatet er en faglig støttespiller for landene og har også ansvar for økonomiforvaltning og koordinering med andre sektorer i NMR. Sekretariatet kan også ta nye initiativ og fremme saker for formannskapet/embetsmannskomiteene.

4.7 Samarbeid med andre aktører

Det regionalpolitiske samarbeidet har sterke koblinger til andre deler av det nordiske samarbeidet, spesielt når det gjelder de store fellesinitiativene innen for eksempel globalisering, bærekraftig utvikling, grønn vekst og velferdsområdet.

Norden har i mange år hatt et velutviklet samarbeid med organisasjoner som dekker andre geografiske områder. Gjennom det grenseregionale samarbeidet er det etablert god kontakt med Skottland, de baltiske landene, Nordvest-Russland og Barentsregionen. Organisasjoner som Arktisk Råd, Europarådet og OECD har betydning for utviklingen av den nordlige regionen av Europa. EU har utarbeidet en Østersjøstrategi og en politikk for den nordlige dimensjonen, og spesielt i Østersjøregionen er det et stort

antall organisasjoner. Regionalsektoren vil også i den kommende programperioden søke å komplettere dette samarbeidet ved å tilføre analyser av utviklingen i vår del av verden.

5. Økonomiske konsekvenser

De økonomiske ressursene som stilles til rådighet for det nordiske regionalpolitiske samarbeidet vil bli prioritert til gjennomføringen av dette programmet. Programmet er ambisiøst, og Ministerrådet vil søke samarbeid med andre for å få det gjennomført i hele sin bredde.

Regionalministrene ønsker å bidra til et godt samarbeid mellom fagsektorene i NMR, nasjonale myndigheter, samt regionale og lokale organer. ■

Pohjoismaiden alueet suunnannäyttäjinä:

Alueellisesti kestävä hyvinvointikehitys, kestävä Arktis ja vihreä kasvu

Aluepolitiikan ja aluesuunnittelun pohjoismainen
yhteistyöohjelma 2013–2016

Tiivistelmä

Tämä on aluekehityksestä ja alueellisesta suunnittelusta vastaavien Pohjoismaiden ministerien yhteistyöohjelma vuosiksi 2013–2016.

Pohjoismaisen yhteistyön tavoitteena on lisätä alan osaamista ja innostaa kehittämään aluepoliittisia näkemyksiä ja toimia. Pohjoismaiden alueministerit kutsuvat yhteistyöministeriä, muita pohjoismaisia alan sektoreita sekä kansallisia ja kansainvälisiä laitoksia yhdessä

- osallistumaan alueellisesti kestävään hyvinvointikehitykseen
- edistämään kestävää aluekehitystä arktisella alueella
- kannustamaan vihreään kasvuun kaikilla alueilla.

Aluepolitiikan ministerineuvostolla on seuraavat tavoitteet ohjelmakautena:

- Perustetaan yhteinen foorumi tarkoituksena kehittää osaamista väestörakenteen muutoksista aiheutuvista hyvinvoinnin haasteista. Toteutetaan laaja pohjoismainen ohjelma, jonka tavoitteena on kehittää paikallis- ja alueviranomaisten toimesta innovatiivisia ratkaisuja väestönkehityksestä johtuvien haasteiden ratkaisemiseksi. Päämääränä on välittää tietoa ja keskustella hyvistä esimerkeistä sekä kehittää niiden pohjalta politiikkaa ja

hallintoa kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti.

- Tehdään aloite temaattisesti laajan ja perusteellisen tutkimuksen käynnistämiseksi arktisen alueen tulevasta kehityksestä tavoitteena tuottaa ennusteita tai tulevaisuudenkuvia. Tarkoituksena on toteuttaa Pohjoismaiden ministerineuvoston arktisen yhteistyön ohjelmaa kokoamalla, työstämällä ja analysoimalla saatavilla olevaa tietoa, sisällyttämällä näkökulmia muista pohjoismaisista ja eurooppalaisista aloitteista, arvioimalla alueen kehityksen erilaisia edellytyksiä ja hahmottelemalla monipuolisia tulevaisuudenkuvia. Näin lisätään merkittävästi poliittista keskustelua sekä alan osaamisen painoarvoa ja kokonaisvaltaisuutta.
- Edistetään ympäristömyötäisen elinkeinoelämän ja työllisyyden kasvua. Ympäristömyötäisen yrittäjyyden ja innovoinnin edellytyksistä tarvitaan lisätietoa. Tavoitteena on kokeilla uusia toimia vihreän innovoinnin kehittämiseksi alue- ja paikallistasolla. Hyvistä esimerkeistä keskustellaan ja niitä levitetään muille alueille.
- Laaditaan esimerkkejä kestävästä kaupunkimallista, joita erityyppiset alueet Pohjoismaissa voivat käyttää esikuvina ja jotka voivat toimia innoituksena muille Euroopan maille.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikan ministerineuvosto (MR-NER) on pohjoismaisen aluepoliittisen yhteistyön ylin yhteistyöelin. Ministerit tekevät strategiset päätökset yhteistyön suunnasta. Pohjoismaiden alueministerikokous tarjoaa mahdollisuuden käydä mielenkiintoisia keskusteluja ja kehittää uusia yhteistyöaloitteita. Yhteistyötä toteuttaa aluepolitiikan virkamieskomitea (ÄK-R) tiiviissä yhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön kanssa.

Rajat ylittävä käytännön yhteistyö on aina ollut keskeisessä asemassa pohjoismaisessa yhteistyössä. *NORA* (Pohjoismainen Atlantti-yhteistyö) ja *Länsi-Pohjola-rahasto* toteuttavat kehittämistoimia Länsi-Pohjolan alueella. Länsi-Pohjola-rahaston toimintaa analysoidaan ohjelmakaudella resurssien käytön parantamiseksi. Muilla raja-alueilla kunnat ja alueet ovat perustaneet raja-aluekomiteoita, jotka vastaavat rajat ylittävistä kehittämistoimista. Raja-aluekomiteat ovat paikallistasolla tehtävän yhteistyön institutionaalinen perusrakenne, ja sen vuoksi ne saavat taloudellista tukea Pohjoismaiden ministerineuvostolta. Tälle tuelle laaditaan uudet jakokriteerit.

Nordregio on ministerineuvoston alainen laitos, joka kehittää ja välittää tärkeää tietoa aluepolitiikan ja aluesuunnittelun viranomaisille Pohjoismaissa.

Nordregio on vastuussa toimenpiteiden suunnittelusta ja toteuttamisesta kolmella panostusalueella aluepolitiikan virkamieskomitealta (ÄK-R) saamansa toimeksiannon pohjalta. Nordregio käyttää suurimman osan virkamieskomitean hankevaroista ja tekee asiantuntijana aloitteita ja konkreettisia hanke-ehdotuksia ÄK-R:lle. Pohjoismaiden ministerineuvosto toivoo Nordregion keskityvän entistä enemmän politiikan kannalta tärkeän tiedon tuottamiseen ja välittämiseen. Tätä pyrkimystä edistää laitoksen aseman kehittäminen ÄK-R:n sihteeristönä, neuvonantajana ja tiedon välittäjänä.

Pohjoismaisen aluepoliittisen yhteistyön käytössä olevat varat kohdistetaan ensisjaisesti tämän ohjelman täytäntöönpanoon. Ohjelma on kunnianhimoinen ja ministerineuvosto pyrkii tekemään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa voidakseen toteuttaa ohjelman koko laajuudessaan. Alueministerit haluavat edistää hyvää yhteistyötä Pohjoismaiden ministerineuvoston eri yhteistyöalojen, kansallisten viranomaisten sekä alueellisten ja paikallisten toimijoiden välillä.

1.

Pohjoismaiden alueilta hyviä ratkaisuja pohjoismaisiin ja eurooppalaisiin haasteisiin

Tämä on aluekehityksestä ja alueellisesta suunnittelusta vastaavien pohjoismaisten ministerien yhteistyöohjelma vuosiksi 2013–2016. Ohjelmassa esitellään Pohjoismaiden yhteisten resurssien painopisteet. Yhteistyössä keskitytään aluepolitiikan ja pohjoismaisen yhteistyön kannalta maille tärkeisiin aiheisiin. Yhteistyöohjelma sisältää panostusalueita, joiden parissa myös EU työskentelee.

Kaikkien Pohjoismaiden yleisenä aluepoliittisena tavoitteena on edistää hyvinvoinnin kehitystä ja talouskasvua hyödyntämällä maan kaikkien osien mahdollisuuksia. Aluepolitiikan ja aluesuunnittelun tavoitteena on edistää kestävää kehitystä kaupungeissa ja maaseutualueilla. Nämä kansalliset yleistavoitteet ovat lähtökohtana aluepolitiikan ja aluesuunnittelun pohjoismaiselle yhteistyölle.

Ohjelman perusajatuksena on, että monet poliittiset toimet edellyttävät paikallisten ja alueellisten edellytysten ymmärtämistä. Paikallinen ja alueellinen osaaminen ja toimintakyky tulee yhdistää kansallisten sektoreiden toimivaltaan ja toimintamahdollisuuksiin, jotta yhteisiin haasteisiin voidaan kokeilla uusia ratkaisuja. Pohjoismaiden alueministerit haluavatkin tämän ohjelman

myötä kutsua yhteistyöministereitä, muita pohjoismaisia alan sektoreita sekä kansallisia ja kansainvälisiä laitoksia yhdessä

- osallistumaan alueellisesti kestäväan hyvinvointikehitykseen
- edistämään kestävää aluekehitystä arktisella alueella
- kannustamaan vihreään kasvuun kaikilla alueilla.

Yhteistyöohjelman yleistavoitteena

on innostaa Pohjoismaiden keskus-, alue- ja paikallistason viranomaisia hyvin esimerkein näiltä kolmelta panostusalueelta. Uudet ratkaisumallit lisäävät alan osaamista sekä kannustavat tiedonvälitykseen ja keskusteluun maleista ja niiden käytöstä aluepoliittisten näkökohtien ja toimien kehittämiseksi. Ainakin yhdellä näistä aloista Pohjoismaiden tulee pystyä innostamaan muita Euroopan maita yhteisiä haasteita koskevaan innovatiiviseen ajatteluun.

Yhteistyöohjelma perustuu siihen, että suurin osa varoista, hallinnollisista resursseista ja poliittisesta huomiosta keskitetään näille kolmelle panostusalueelle.

*Aluepolitiikan ja aluesuunnittelun
tavoitteena on edistää kestävää
kehitystä kaupungeissa ja
maaseutualueilla.*

2. Aluepoliittinen yhteistyö luo pohjoismaista hyötyä

Pohjoismailla on yhtäläiset edellytykset saavuttaa edellä mainitut tavoitteet, ainakin verrattuna moniin muihin Euroopan maihin ja alueisiin. Maat ovatkin jo monen vuoden ajan tehneet yhteistyötä Pohjoismaiden ministerineuvoston kautta vaihtaakseen kokemuksia, rakentaakseen yhteistä osaamispohjaa ja vähentääkseen rajaesteitä.

Yhteistyö keskittyy kahdentyyppiseen toimintaan:

- rajat ylittävä yhteistyö
- yhteinen osaamisen kehittäminen ja kokemusten vaihto.

Raja-alueyhteistyö on tärkeä väline luotaessa toimivia, valtion rajat ylittäviä alueita Pohjoismaihin ja siten pyrittäessä korvaamaan haittoja, joita raja-alueet usein kokevat oman maansa reuna-alueina. Samaan aikaan kansallisten sääntöjen väliset erot aiheuttavat esteitä sekä työntekijöiden että elinkeinonharjoittajien rajat ylittävälle liikkuvuudelle.

Raja-aluekomiteat ovat jo vuosien ajan tehneet käytännön yhdentymistyötä kulttuurista, sosiaalista ja taloudellista yhteistyötä edistävillä hankkeilla. Pohjoismaiden ministerineuvostolla on tärkeä tehtävä maiden lainsäädännön eroavuuksista johtuvien rajaesteiden vähentämisessä. Tähän antavat oman panoksensa Pohjoismaiden raja-alue-

komiteat, joilla on myös tärkeä asema epävirallisten käytännön rajaesteiden kuten kulttuuristen ja kielellisten erojen vähentämisessä.

Aluepolitiikan ministerineuvostossa on vuosien ajan laadittu järjestelmällisesti vertailevia analyysejä, joissa Pohjoismaita ja Pohjoismaiden alueita verrataan toisiinsa ja muun Euroopan alueisiin. Muun muassa Nordregio on tehnyt tätä työtä. Yhteisiä tutkimushankkeita on toteutettu tavoitteena lisätä osaamista aluekehityksen ja alueellisen suunnittelun edellytyksistä. Pohjoismaat ovat yhdessä pyrkineet edistämään näkemyksiään EU:n aluepolitiikassa ja kilpailupolitiikassa.

Kokemusten vaihto, osaamisen kehittäminen ja raja-alueiden kehittäminen ovat ajankohdaisia ja tärkeitä asioita sekä Pohjoismaiden että EU:n aluepolitiikan kannalta. Seuraavassa muutamia esimerkkejä:

■ *Pohjoismainen raja-alueyhteistyö loi perustan Interreg-ohjelman toteuttamiselle Pohjoismaissa*

Raja-alueyhteistyöstä tuli osa Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaa 1970-luvun alussa. Tämän yhteistyön ansiosta Pohjoismaat pystyivät nopeasti ja tehokkaasti hyödyntämään Interreg-varoja niiden tultua Suomen ja Ruotsin saataville maiden liittyttyä

EU:hun vuonna 1995. Näin saatiin moninkertaisesti enemmän resursseja raja-alueyhteistyöhön, johon myös Färsaaret, Grönlanti, Islanti ja Norja osallistuvat.

■ ***Yhteinen näkemys ja koordinointi antoivat uuden tavoitteen EU:n aluepolitiikalle***

EU:n ja Norjan, Ruotsin sekä Suomen välisissä neuvotteluissa 1994 kävi selväksi, että Pohjoismaat keskittyivät syrjäisiin ja harvaan asuttuihin alueisiin, kun taas EU keskittyi alhaisen BKT:n ja korkean työttömyyden leimaamiin taloudellisen taantuman alueisiin. Pohjoismaat löysivät yhteisiä kantoja neuvotteluissa johtuen hyvistä keskinäistä suhteistaan ja maiden aluepolitiikkaa koskevista yhteisistä näkemyksistä ja tietämyksestä. Tämä vaikutti merkittävästi alueiden väestötiheyteen pohjautuvan tavoite 6:n perustamiseen. Suomi ja Ruotsi ovat sittemmin saaneet EU:n tavoite 6 -ohjelmista useita miljardeja kruunuja aluekehityshankkeisiin. Myös valtioneuvoston päätöksiä koskevia sääntöjä muutettiin neuvotteluissa siten, että alhainen väestötiheys otettiin omaksi kriteeriksi.

■ ***Pohjoismaiden ja Skotlannin välinen yhteistyö johti Pohjoisen periferia -ohjelman perustamiseen***

Vuonna 1994 Pohjoismaat (Pohjoismaiden ministerineuvoston kautta) ja Skotlanti toteivat mailla olevan useita yhteisiä strategisia intressejä EU:hun nähden, minkä johdosta käynnistettiin politiikan kehittämiseen tähtäävä toimiva yhteistyö. Tärkein yksittäinen tulos tästä oli Pohjoinen periferia -ohjelman perustaminen. Ohjelmasta on myönnetty vuosittain yli 50 miljoonaa Norjan kruunua

Färsaarilla, Grönlannissa, Irlannissa, Islannissa, Pohjois-Irlannissa, Norjassa, Ruotsissa, Skotlannissa ja Suomessa toteutettaviin kehityshankkeisiin.

■ ***Pohjoismaisten tilastojen ja analyysien ansiosta harvaan asutut alueet mainitaan nyt EU:n perussopimuksessa***

Nordregio on pitkällä aikavälillä laatinut tilastoja ja analyyskejä, joiden pohjalta on voitu vertailla kehitystä Pohjoismaiden ja sittemmin myös Euroopan alueilla ja kunnissa. Työn tuloksena on saatu luotettavaa tietoa käytettäväksi näkemysten perusteluna useissa eri yhteyksissä. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita huomion kohdistaminen Pohjoismaiden pohjoisiin alueisiin, minkä ansiosta harvaan asutut alueet mainitaan nyt EU:n perussopimuksessa erityisesti huomioon otettavina alueina.

■ ***Raja-alueet ovat vähentäneet rajaesteitä***

Kahden maan välisen rajan aiheuttamien ongelmien vähentäminen edellyttää pitkäjänteistä panostusta. Juutinrauman sillan rakentamisen yhteydessä Juutinrauma-komitea laati perusteellisen ja kattavan luettelon noin 90 rajaesteestä, joiden pohjalta käynnistettiin työ väestön ja elinkeinoelämän toiminnan helpottamiseksi. Monet raja-alueet ovat tehneet jo pitkään työtä uusien kuljetusratkaisujen löytämiseksi maiden rajojen yli. Esimerkkejä tästä ovat Ruotsin ja Norjan väliset juna- ja lentoyhteydet sekä Vaasan ja Uumajan välinen lauttaliikenne. Raja-alueiden tilastotietokanta StatNord ja saavutettavuustietokanta Pin Point Norden ovat tärkeitä välineitä rajaestetyössä.

3.

Pohjoismaiden aluepoliittisen yhteistyön panostusalueet 2013–2016

Seuraavaksi tarkastellaan strategiaohjelman ydinalueita. Kansallisten ja pohjoismaisten priorisointien pohjalta on määritelty kolme aluetta, joilla pohjoismainen yhteistyö voi olla erityisen hyödyllistä.

on aiheuttanut huomattavia väestörakenteellisia eroja kasvavien kaupunki-alueiden ja harvaan asutun maaseudun välille. Tämän seurauksena syntyy uutta alueellista epätasapainoa työvoiman saannin ja tarpeen välille.

3.1. Kestävä alueellinen hyvinvointikehitys

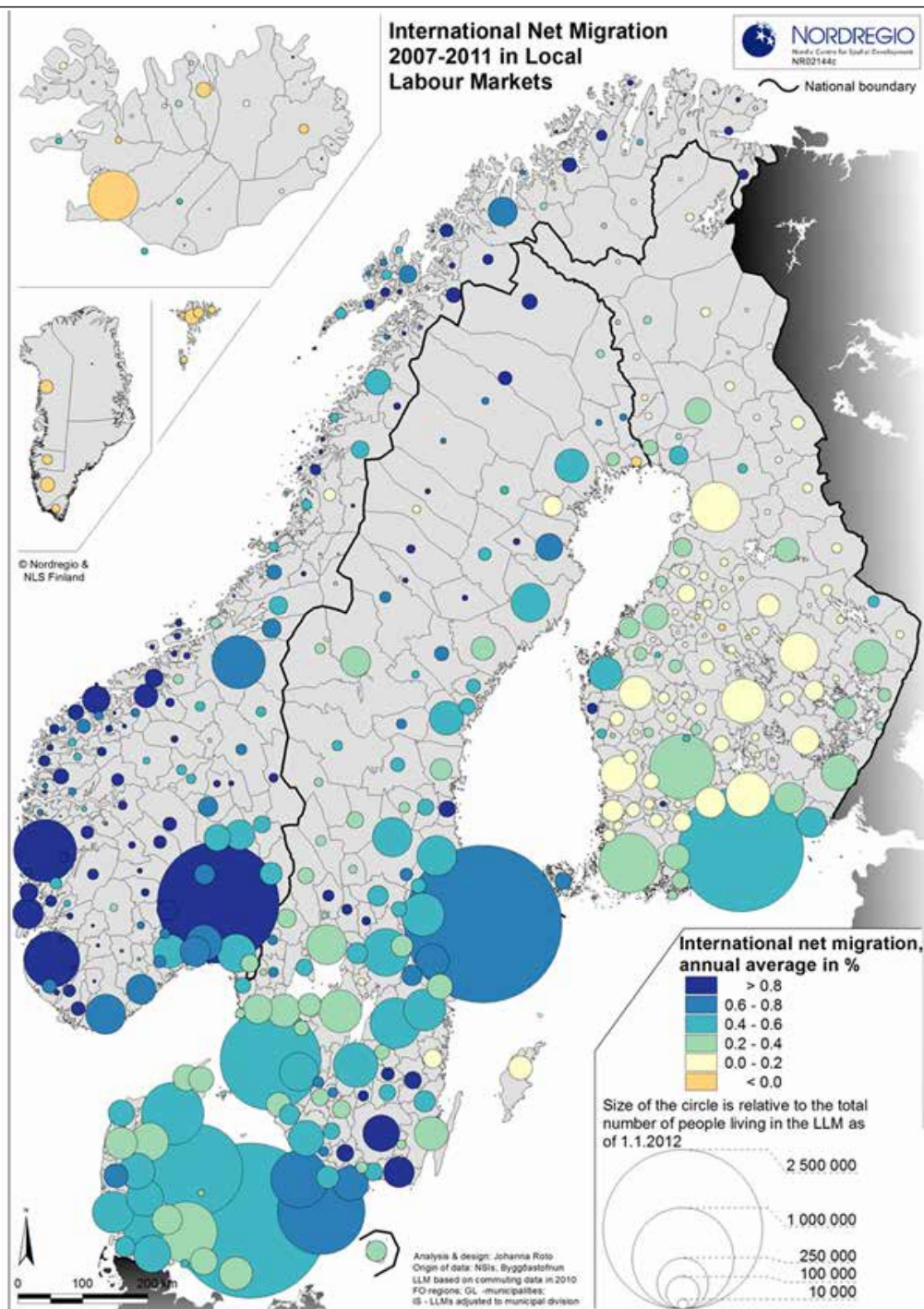
Tärkeä osa Pohjoismaiden aluepolitiikkaa on edistää työn, koulutuksen ja hyvinvointipalvelujen saatavuutta kaikilla alueilla. Pohjoismaiden aluepoliittiset viranomaiset keskittyvät haasteisiin, jotka voivat vaatia ylimääristä tai toisentyypistä panostusta hyvien elinolojen turvaamiseksi maan kaikissa osissa.

On syytä uskoa, että hyvinvointipolitiikan aluepoliittiset näkökohdat ovat vastedes jälleen tärkeämmässä asemassa. Syynä tähän on muun muassa se, että useimmilla Pohjoismailla on edessään merkittäviä väestönkehitykseen liittyviä haasteita.

- Työvoiman kasvu pysähtyy tai työvoiman määrä laskee osittain. Nuoremmat sukupolvet eivät ole määrällisesti riittävän suuria korvataksaan työmarkkinoilta poistuvat sukupolvet.
- Yli 65-vuotiaiden määrä lisääntyy voimakkaasti. Seuraavien 30 vuoden kuluessa tämä ikäryhmä kasvaa 50–100 prosenttia kaikissa Pohjoismaissa.
- Sodanjälkeinen väestön keskittyminen

Haasteiden luonne ja laajuus vaihtelevat maiden sisällä ja maiden välillä. Haasteet ovat erityisen suuria ja monitahoisia useilla Pohjoismaiden reuna-alueilla ja paikallisyhteisöissä. Usein kysymys on alueista, joilla on monia väestökehitykseen liittyviä haasteita samanaikaisesti. Esimerkiksi ikääntyneiden määrän voimakkaaseen kasvuun ei pystytä riittävästi vastaamaan oman työvoiman tuottamalla hoivapanoksella. Tarvitaan lisätyövoimaa ja osaamista muilta alueilta. Samalla monet alueet näkevät paljon vaivaa houkutellakseen uusia asukkaita. Harvaan asutuilla alueilla on myös haasteita, jotka liittyvät laadukkaiden ja helposti saatavilla olevien palvelujen tuottamiseen johtuen muun muassa pitkistä välimatkoista ja korkeista kuljetuskustannuksista. Myös yksityinen elinkeinoelämä saattaa kärsiä osaavan työvoiman puutteesta.

Useilla alueilla esiintyy samanaikaisesti työvoiman puutetta ja työttömyyttä, koska työvoiman tarjonta ja kysyntä eivät kohta. Työmarkkinoita täytyykin pyrkiä joustavoittamaan järjestämällä nopeaa uudelleen-

koulutusta, helpottamalla työmatkailua, parantamalla kannustimia ikääntyneiden pitämiseksi työelämässä sekä vähentämällä perinteisten sukupuolimallien vaikutusta ammatinvalintaan.

Väestön keskittyminen kaupunkeihin aiheuttaa sekä sosiaalisia että ympäristöllisiä haasteita. Toisaalta kaupungeissa tehtävä innovointityö voi luoda kasvua myös maan muissa osissa. Väestönkehitys korostaa tarvetta analysoida kaupunkeja ja seutuja, jotka täydentävät toisiaan ja toimivat yhtenäisinä alueina.

Viime vuosina maahanmuutto on helpottanut työvoiman ja osaamisen tarvetta yksityisellä ja julkisella sektorilla. Nettomaahanmuutto Pohjoismaihin on ollut keskimäärin 5,1 henkilöä tuhatta asukasta kohti vuosina 2006–2010. Suurissa osissa Ruotsia ja Norjaa sekä Ahvenanmaalla nettomaahanmuutto on huomattavasti tätä suurempi, kun taas Tanskalla ja erityisesti Suomella on vaatimaton nettomaahanmuutto. Färsaarilla, Grönlannilla ja joillakin Islannin kunnilla on suhteellisesti suurin nettomaastamuutto Pohjoismaissa. Työperäinen maahanmuutto voi osaltaan täyttää kasvavaa tarvetta saada osaavaa työvoimaa. Mahdollisuuksia tarjoaa esimerkiksi uuden työvoiman pätevoittäminen ammatteihin, joissa työvoiman tarve on erityisen suuri.

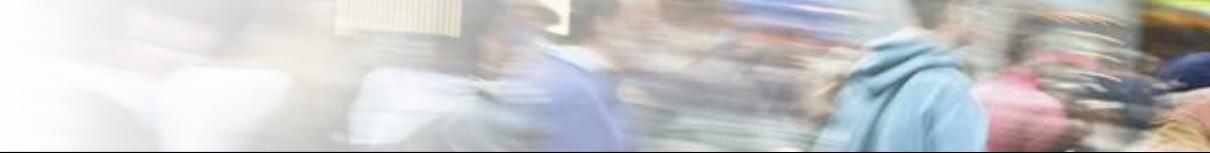
Työikäisten joukko supistuu jatkuvasti ja hoivapalveluita tarvitsevan väestön osuus vastaavasti kasvaa, mikä on haastava yhdistelmä Pohjoismaille. Tämä tulee erityisen

selvästi ilmi reuna-alueilla. Kehityssuunta saa huomattavan alueellisen ulottuvuuden, mikä edellyttää uusia ratkaisuja. Pohjoismaisessa yhteistyössä jaetaan osaamista ja vaihdetaan kokemuksia tavoista vastata näihin haasteisiin.

Strategia: Innovatiivisia ratkaisuja paikalliseen ja alueelliseen hyvinvointikehitykseen

Väestönkehitykseen liittyvät haasteet vaativat toimia monilla eri politiikan aloilla, kuten talouspolitiikassa, elinkeino- ja työmarkkinapolitiikassa, koulutuspolitiikassa ja hyvinvointipolitiikassa laajassa merkityksessä. Toimia on koordinoitava sektoreiden ja eri hallinnonalojen välillä.

■ *Aluepolitiikan ministerineuvosto perustaa yhteispohjoismaisen osaamisfoorumin, joka tarjoaa mahdollisuuden kokemusten vaihtoon väestökehitykseen liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista. Ministerineuvosto kehittää laajan pohjoismaisen ohjelman, jonka tavoitteena on luoda paikallis- ja alueviranomaisten toimesta innovatiivisia ratkaisuja väestökehityksen muutoksista aiheutuvien haasteiden käsittelemiseksi ja mahdollisuuksien hyödyntämiseksi. Osaamisfoorumin avulla tiedotetaan ja keskustellaan hyvistä esimerkeistä, ja politiikkaa ja hallintoa kehitetään Pohjoismaissa niiden pohjalta kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti.*

Ohjelmassa käynnistettävien hankkeiden tulee edistää mahdollisuuksia kehittää julkisia ja yksityisiä palveluita, paikallisyhteisön houkuttelevuutta ja työvoiman mobilisointia. Hankkeissa on seuraavat tavoitteet:

- Lisätään innovointia palvelu yrityksissä: uutta teknologiaa, uutta organisointia, uusia työtapoja.
- Lisätään maahanmuuttoa ja edistetään kotoutumista: kehitetään houkuttelevia paikallisyhteisöjä, jotka kouluttavat, rekrytoivat ja pitävät kiinni julkisen ja yksityisen sektorin osaamistarpeita vastaavasta työvoimasta.
- Mobilisoidaan oma työvoimareservi tehokkaammin: useampi henkilö töihin, lisätään kokoaikatyötä ja tarjotaan enemmän osaamisen kehittämistä.
- Lisätään yhteistyötä yksityissektorin kanssa: otetaan käyttöön järjestöjen ja yksityishenkilöiden voimavarat.
- Kehitetään uusia tuotteita ja palveluita: edistetään innovointia tavoitteena kehittää tuotteita ja palveluita, jotka on sopeutettu julkisten hyvinvointipalveluiden tiettyjä käyttäjäryhmiä varten.

Hyvien tulosten saamiseksi on tärkeää huomioida se, että tarpeet vaihtelevat sekä erityyppisten alueiden ja paikallisyhteisöjen sisällä että niiden välillä.

Pohjoismaisessa aluepoliittisessa yhteistyössä Nordregio on edennyt pitkälle väestörakenteen kehityksen kuvaamisessa ja analysoinnissa. Paikallis- ja aluetason tavoitetta osallistua väestörakenteen kehityksestä

johtuvien haasteiden ratkaisemiseen on laadittu käsikirja. Kirjaa on määrä laajentaa siten, että se sisältää hyviä ratkaisuesimerkejä, joista annetaan tietoa ja keskustellaan alueilla ja paikallisyhteisöissä.

3.2 Kestävä aluekehitys arktisella alueella

Pohjoismaiden ministerineuvoston arktisen yhteistyöohjelman 2012–2014 päättävöitteenä on toteuttaa kestävää kehitystä arktisen alueen väestölle ottaen lähtökohdaksi globalisaation ja ilmastonmuutoksen asettamat haasteet. Ohjelmassa todetaan, että ilmastonmuutos voi toisaalta johtaa perinteisten elintapojen, asutusmallien, elinkeinorakenteen ja luonnon häviämiseen. Toisaalta ilmastonmuutos voi luoda uusia elinkeino- ja kehitysmahdollisuuksia, esimerkiksi öljyn, kaasun ja mineraalien tuotannossa.

Arktis on valtavan iso maantieteellinen alue, jossa monet maat ja toimijat näkevät paljon mahdollisuuksia. Tämä koskee ennen kaikkea Arktisen neuvoston jäsenmaita eli Pohjoismaita, Yhdysvaltoja, Kanadaa ja Venäjää. Näillä kaikilla kahdeksalla maalla on arktiset strategiat. EU:lla on oma pohjoisten alueiden strategiansa ja EU:sta on tullut entistä aktiivisempi pohjoisilla alueilla. Myös Koillis-Aasian maat kuten Kiina, Japani ja Etelä-Korea ovat jo tehneet investointeja arktiselle alueelle.

Osittain kiinnostus johtuu odotuksista saada huomattavasti tehokkaampia kuljetusratkaisuja Koillisväylän kautta. Kesällä 2011 väylällä liikennöi irtolastialuksia. Ennustei-

den mukaan jäätön kausi pitenee tulevina vuosina, ja yhä useammat alukset voivat käyttää tätä reittiä. Liikenteen lisääntyminen Koillisväylällä tarjoaa myös uusia mahdollisuuksia satamapaikoiksi soveltuville alueille. Samalla Koillisväylän käyttö liikenneväylänä aiheuttaa myös epävarmuutta ja ympäristöhaasteita, joten tehokkaiden valmiusratkaisujen tarve on ilmeinen.

Kuluneiden kymmenen vuoden aikana arktisen alueen lämpötila on noussut kaksi kertaa nopeammin kuin maapallolla keskimäärin. Kesäajan jääpeite on kutistunut noin kolmanneksella verrattuna vuosien 1980–2000 keskiarvoon. Yli 40 prosenttia maapallon vuotuisesta merenpinnan noususta johtuu Grönlannin mannerjäätikön ja arktisen alueen jäätiköiden sulamisesta. Lämpimämpi ilmasto, sateen voimakkuuden muutokset (kuivempaa tai kosteampaa alueesta riippuen) ja saastuminen voivat myös vaikuttaa luonnon sietokykyyn arktisilla alueilla.

Elinkeinokehityksen näkökulmasta tähän liittyy sekä suuria mahdollisuuksia että vakavia ympäristöhaasteita.

■ *Kalastus ja vesiviljely*

Arktinen alue on yksi maailman suurimmista kalastusalueista, ja kalavarojen hyödyntäminen myös tulevaisuudessa edellyttää kestävästä hallinnointia. Samalla tarjoutuu mahdollisuus uusien lajien hyödyntämiseen.

■ *Öljy ja kaasu*

Arktisen mannerjalustan arvioidaan si-

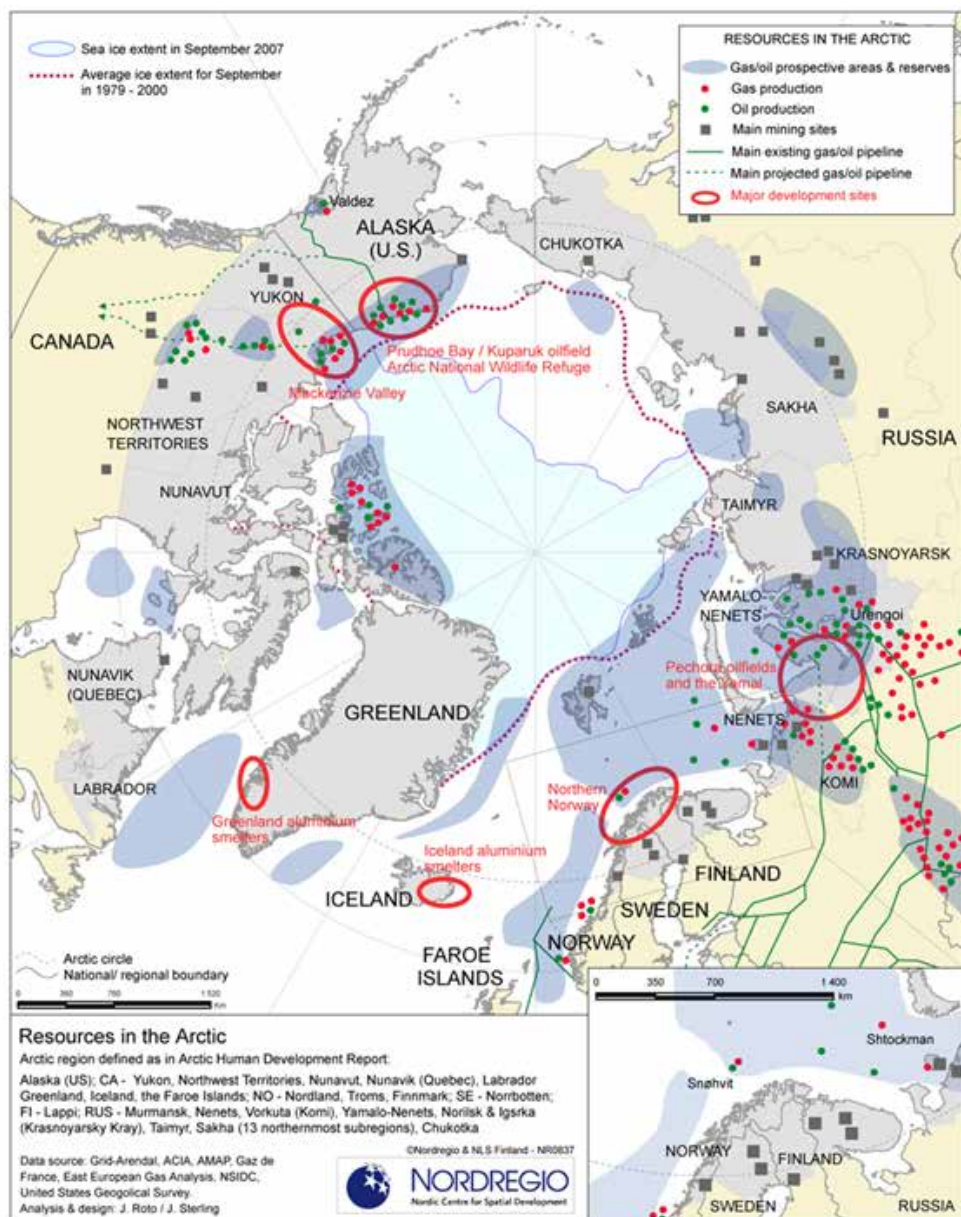
sältävän 13 prosenttia maailman kaikista öljyvaroista ja noin 30 prosenttia maakaasuvaroista. Barentsinmeri ja Itä-Grönlanti ovat kaksi Pohjoismaita lähinnä olevaa tai Pohjoismaissa sijaitsevaa aluetta. Luonnonvarojen hyödyntäminen edellyttää samalla paljon tietoa ympäristövaikutuksista ja toimia vaarojen vähentämiseksi.

■ *Kaivostoiminta*

Maailmanmarkkinoilla odotetaan mineraalien kysynnän vahvaa kasvua teollisuuden ja terveydenhuollon tarpeisiin. Norjan, Ruotsin ja Suomen pohjoisosissa on käynnistetty mittavia uusia malmin ja mineraalien louhintahankkeita. Kaivostoimintaan tarvitaan isoja maa-alueita ja samalla siihen liittyy ympäristöhaasteita kuten luonnon käyttö, saastuminen ja jätteet. Malmin ja mineraalien louhinta lisää myös kuljetus- ja palveluelinkeinojen mahdollisuuksia sekä maalla että merellä, ja myös satamia on rakennettava lisää. Infrastruktuuria pidetään tällä hetkellä pullonkaulana Pohjoiskalotin luonnonvarojen hyödyntämisessä.

■ *Matkailu*

Kasvava osa maailman matkailijoista pitää itseään enemmän tutkimusmatkailijoina kuin tavallisina turisteina. Heillä on mahdollisuus kokea suuria haasteita ja monia ilonaiheita arktisella alueella. Koillisväylän avautuminen voisi lisätä risteilyliikennettä huomattavasti. Tämä edellyttää samalla sääntelyä luonnolle ja ympäristölle aiheutuvien kielteisten vaikutusten torjumiseksi sekä pelastusvalmiuden huomattavaa tehostamista.

Strategia: Kehitetään tulevaisuudenkuvia arktisen alueen kestävästä kehityksestä

Toimintaohjelmien ja toimenpiteiden suunnittelemiseksi tarvitaan lisää tietoa ja paremmin perusteltuja näkemyksiä tulevaisuudesta.

■ *Aluepolitiikan ministerineuvosto tekee aloitteen temaattisesti laajan ja perusteellisen tutkimuksen käynnistämiseksi arktisen alueen tulevasta kehityksestä tavoitteena tuottaa ennusteita tai tulevaisuudenkuvia. Tavoitteena on jatkaa Pohjoismaiden ministerineuvoston arktisen yhteistyön ohjelmaa kokoamalla, työstämällä ja analysoimalla saatavilla olevaa tietoa, arvioimalla alueen tulevaisuuden kehityksen erilaisia edellytyksiä ja luonnostelemalla monipuolisia tulevaisuudenkuvia. Näin edistetään merkittävästi poliittista keskustelua sekä alan osaamisen painoarvoa ja kokonaisvaltaisuutta.*

Tulevaisuudenkuvien tulee sisältää analyysia, joissa yhdistetään tekniset, taloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja ympäristölliset näkökulmat ja joissa luonnonvarojen hyödyntämisen alueelliset edellytykset ja seuraukset ovat keskeisellä sijalla. Tämä luo hyvän perustan konkreettisten ohjelmien ja toimien kehittämiseksi alueellisella, kansallisella, pohjoismaisella ja eurooppalaisella tasolla.

Aluepolitiikan ministerineuvosto voi hyödyntää tilastotietoa, alueellisia analyysia sekä vahvaa ymmärrystä alueellisesta yhteiskunta-

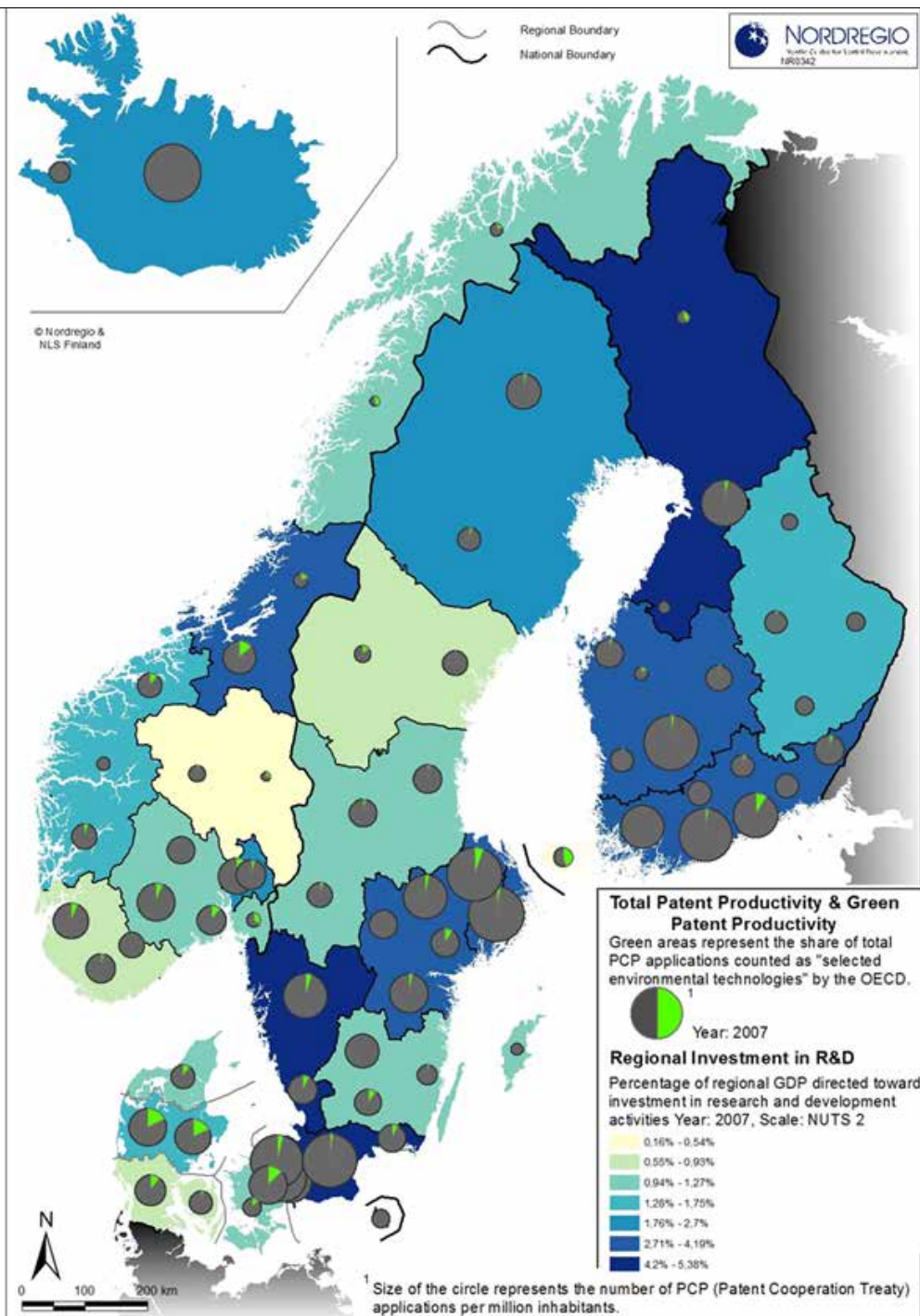
kehityksestä yleisesti ja erityisesti arktisella alueella. Sopivaa aineistoa on jo valmiina käytettäväksi tulevaisuudenkuvien perustana. Esimerkkinä voidaan mainita Nordregion Megatrends-raportti ja OECD:n NORAlle laatima raportti. Nyt on aika hyödyntää pohjoismaisia ja kansallisia tutkimuksia kokonaisvaltaisempien tulevaisuudenkuvien laatimiseksi.

3.3 Vihreää kasvua kaikilla alueilla

Eurooppalaisten ja pohjoismaisten vihreän kasvun panostusten yleistavoitteena on saada kasvu käyntiin talouskriisin jälkeen ja samalla huomioida maailmanlaajuinen ilmasto- ja ympäristökehitys. Investointien ja innovoinnin on määrä edistää kasvua, joka luo uutta lisäarvoa ja yleisesti kestävämpää taloudellista kehitystä. Erityisesti halutaan kannustaa ympäristömyötäistä elinkeinokehitystä kaikilla aloilla, myös energiantuotannossa. Vihreää kasvua edistävä työ on samalla tärkeä osa ympäristö-, ilmasto- ja aluepoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi tehtävää työtä.

Aluepoliittisilla ja aluesuunnittelun toimilla on tärkeä osuus näiden tavoitteiden saavuttamisessa. Aluepolitiikassa ja aluesuunnittelussa on kaksi näkökulmaa, jotka ovat olleet ja joiden tulee olla keskeisiä pohjoismaisessa yhteistyössä:

- Edistetään vihreää innovointia ja yrittäjyyttä kaikilla alueilla.
- Kehitetään hyviä malleja kestäville kaupunkialueille.

Myös tällä panostusalueella päätavoitteena on kehittää, välittää, pohtia, panna täytännöön ja arvioida hyviä esimerkkejä, joista voi saada ideoita poliittisen ajattelun ja toiminnan uudistamiseen. Panostusalue on lisäksi tärkeä EU:n nykyisiin painopisteisiin nähden ja sama koskee todennäköisesti myös EU:n rakennerahaston painopisteitä kaudella 2014–2020.

Perusajatuksena on, että edellytykset kehittää vihreän kasvun eri osa-alueita vaihtelevat huomattavasti eri alueiden välillä. Aluepolitiikan ministerineuvosto pyrkii selvittämään eri alueiden mahdollisuuksia edistää ilmasto-, energia- ja ympäristötavoitteita. Alueellisesti ja paikallisesti sopeutetun politiikan avulla valmiuksia voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Ministerineuvosto pyrkii toteuttamaan tämän panostusalueen toimet tiiviissä yhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvoston elinkeino- ja energiasektorin kanssa.

Strategia: Edistetään vihreää innovointia ja yrittäjyyttä kaikilla alueilla

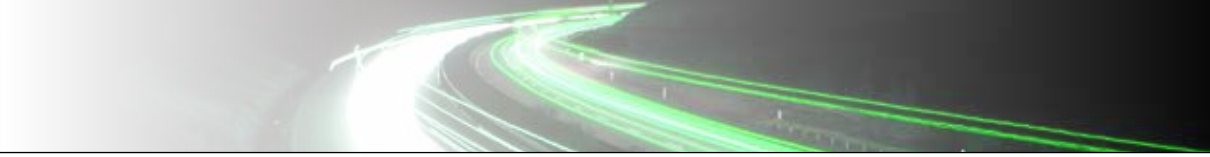
Pohjoismaiden pääministerien vihreän kasvun työryhmän raportissa mainittujen tutkimusten mukaan on mahdollista luoda 1,4 miljoonaa uutta työpaikkaa Eurooppaan edellyttäen, että 20 prosentin tavoite uusiutuvan energian osuudesta saavutetaan vuonna 2020. Pohjoismailla on keskeisiä vahvuuksia vihreitä ratkaisuja koskevassa teknisessä innovoinnissa. Vihreän tekniikan

osaaminen on jo nykyisellään korkealla tasolla Pohjoismaissa senkin ansiosta, että maat ovat jo vuosien ajan järjestelmällisesti panostaneet ympäristöön ja kestäväan kehitykseen.

■ *Pohjoismaiden ministerineuvoston alue-sektorin tavoitteena on osaltaan edistää kasvua vihreiden elinkeinojen alalla ja työllisyyttä, johon sekä naiset että miehet osallistuvat. Tarvitaan enemmän tietoa ympäristömyötäisen yrittäjyyden ja innovoinnin edellytyksistä. Tavoitteena on kokeilla uusia keinoja ja toimia alue- ja paikallistason vihreän innovoinnin edistämiseksi. Hyvistä esimerkeistä keskustellaan ja niitä levitetään muille alueille. Tavoitteen saavuttamiseksi tehdään aloitteita, joilla edistetään järjestelmällisempää oppimista ja osaamisen siirtämistä.*

Alueellinen näkökulma on tärkeä, koska resurssit jakautuvat alueiden välillä eri tavalla ja koska uusiutuvaa energiaa on tuotettava ja joskus myös kulutettava paikallisesti. Alueet ja kunnat ovat lähempänä kuluttajia ja yrityksiä. Sen vuoksi ne voivat muuntaa politiikan käytännöksi valtiollisia ja eurooppalaisia viranomaisia paremmin. Paikalliset ja alueelliset viranomaiset ovat lisäksi mukana suunnittelu- ja päätösprosesseissa.

Erään OECD-analyysin mukaan harvaan asutuilla alueilla on edellytyksiä vihreään kasvuun. Tämä koskee erityisesti uusiutuvaa energiaa kuten tuulivoimaa ja biomassaa. Muita esimerkkejä ovat ympäristömyötäisen

matkailun ja elintarviketuotannon kehittäminen. Samalla on huomioitava, että esimerkiksi panostukset uusiutuvaan energiaan voivat olla ristiriidassa luonnon koskemattomuuteen liittyvien tavoitteiden ja matkailun kehittämistavoitteiden kanssa.

Strategia: Kehitetään hyviä malleja kestäville kaupunkialueille

On perusteltua uskoa, että korkeat syntyvyysluvut ja maahanmuutto ulkomailta lisäävät edelleen väestönkasvua Pohjoismaiden suurkaupungeissa ja että tämä kehitys lisää infrastruktuuriin ja maankäyttöön kohdistuvaa painetta. Suunnitelmissa, joilla näihin haasteisiin pyritään vastaamaan, tulee huomioida elinkeinokehitys, maankäytön suunnittelu sekä ympäristö- ja ilmastonäkökohdat kokonaisuutena. Tässä yhteydessä on huomioitava myös pendelöintietäisyydellä olevien kaupunkien ja kuntien kokonaisvaltainen kehittäminen kestävien kaupunkimallien luomiseksi. Samalla on syytä arvioida tarkemmin myös ympäristön kannalta tehokkaita liikennratkaisuja ja energiaa säästävien liikennemuotojen kehittämistä. Varsinkin suurkaupungit ovat erittäin monimutkaisia alueita. Ympäristö, talouskehitys ja sosiaaliset haasteet on nähtävä kokonaisuutena, mikä edellyttää parempia suunnitteluprosesseja ja enemmän tietoa.

■ *Aluepolitiikan ministerineuvoston tavoitteena on luoda kehittyville kaupungeille suunnitteluväline, jonka avulla tarkastellaan elinkeinokehitystä, maankäytön suunnittelua sekä ilmasto- ja ympäristönäkökohtia kokonaisuutena. Lisäksi laaditaan esimerkkejä kestävästä kaupunkimalleista, joita voidaan käyttää esikuvana Pohjoismaiden erityyppisillä alueilla ja jotka voivat samalla innostaa muita Euroopan maita.*

Tällaisia malleja laadittaessa on selvitettävä useita tärkeitä ongelmia: Kuinka voidaan mahdollistaa kaupunkialueiden kehitys ja kasvu huomioiden samalla yleiset kestävyys- ja ilmastotavoitteet? Kuinka voidaan edistää kaupunkialueiden elinkeinokehitystä ja kasvua ilman, että ne vievät pinta-alaa, energiaa ja muita resursseja enemmän kuin on tarpeellista?

Pohjoismailla on monia samoja haasteita ja suhteellisen samankaltaiset suunnittelu- ja hallintojärjestelmät. Pohjoismaiden ministerineuvosto haluaa siitä syystä jatkaa pohjoismaisten kaupunkialueiden työryhmässä ja Nordregiossa käynnistettyä osaamisen kehittämistä ja kokemusten vaihtoa. Tähän työhön ministerineuvosto toivoo saavansa ideoita Pohjoismaiden suunnitteluviranomaisten epäviralliselta verkostolta ja muiden pohjoismaisten toimijoiden vastaavista hankkeista.

4. Yhteistyön osapuolet

Pohjoismaiden aluepoliittista yhteistyötä toteuttavat päätöksentekuelimet ja laitokset, raja-alueet ja hyvin monet järjestöt eri puolilla Pohjoismaita.

4.1 Pohjoismaiden ministerineuvosto – poliittisen keskustelun ja yhteistyöaloitteiden foorumi

Alueministerit muodostavat ministerineuvoston yhdessä energia- ja elinkeinoministerien kanssa (MR-NER). Ministereillä on tapana kokoontua kerran vuodessa.

Alueministerit tekevät strategiset päätökset pohjoismaisen aluepoliittisen yhteistyön suunnasta. Pohjoismaiden alue-ministerikokous tarjoaa mahdollisuuden käydä mielenkiintoisia keskusteluja ja tehdä uusia yhteistyöaloitteita.

4.2 Pohjoismaiden neuvosto

Pohjoismaiden neuvosto on virallisen pohjoismaisen yhteistyön parlamentaarinen elin, jonka kanssa Pohjoismaiden ministerineuvosto käy poliittista ja syventävää vuoropuhelua politiikan kehittämiseksi. Pohjoismaiden neuvosto pyrkii yhdessä Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa yhteispohjoismaisiin ratkaisuihin, joista on selkeää etua ja pohjoismaista hyötyä Pohjoismaiden asukkailla.

4.3 Virkamieskomitea – asiantuntijakeskustelun foorumi

Aluepolitiikan virkamieskomitea (ÄK-R) vastaa ministerineuvoston työn asiasisällöstä ja hallinnosta tiiviissä yhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön kanssa. ÄK-R:n puheenjohtajuus kiertää maiden välillä. Puheenjohtajamaa laatii asialistan ja luo puitteet hyvälle yhteistyölle eri foorumeilla.

Virkamieskomiteassa keskustellaan alan kysymyksistä ja vaihdetaan kokemuksia tavoitteena kehittää aluepolitiikkaa Pohjoismaissa. ÄK-R seuraa yhteistyöohjelman toteuttamista ja ottaa vastaan ohjelmahankkeiden tulokset.

Ohjelmakaudella 2009–2012 aluepolitiikan virkamieskomitea perusti seuraavat neljä työryhmää vahvistaakseen politiikan ja osamisen kehittämistä sekä kokemusten vaihtoa koskevaa yhteistyötä seuraavilla aloilla:

- pohjoismaisten kaupunkialueiden asema aluepolitiikassa
- maaseutukehitys laajassa merkityksessä
- globalisaatio ja rajat ylittävä yhteistyö
- kolmannen sukupolven aluepolitiikka

Työryhmät ovat toimineet tavoitteen mukaisesti. Ne ovat edistäneet konkreettista ja hyödyllistä kokemusten vaihtoa ja osaltaan

antaneet vipuvoimaa Pohjoismaiden aluepoliittisille näkemyksille. Ohjelmakaudeksi 2013–2016 perustetaan vastaavia työryhmiä kullekin kolmelle panostusalueelle.

Oma työryhmä on seurannut EU:ssa esillä olevia aluepoliittisia asioita ja keskustellut EU:hun ja Etaan liittyvistä kysymyksistä. Tarkoituksena on tukea maita EU-säännöstöön ja kansallisiin kantoihin liittyvässä työssä. Tätä yhteistyötä jatketaan.

4.4 Raja-alueet – käytännön yhteistyön infrastruktuuri

Rajat ylittävä käytännön yhteistyö on aina ollut keskeisessä asemassa aluepoliittisessa yhteistyössä. Raja-alueita koskeva ja paikallistason kehitysyhteistyö Pohjoismaissa koostuu monesta tekijästä:

- Pohjoismaisen Atlantti-yhteistyön laitos NORA, joka toimii Färsearilla, Grönlannissa, Islannissa, Länsi-Norjassa ja Pohjois-Norjassa.
- Taloudellinen tuki raja-aluekomiteoille, jotka toimivat Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välisillä raja-alueilla.
- Tuki integraatiotyölle StatNordin kautta tehtävällä yhteistyöllä, johon Pohjoismaiden tilastoviranomaiset osallistuvat tuottamalla ja analysoimalla rajat ylittäviä tilastoja.
- Länsi-Pohjola-rahasto, joka myöntää lainoja ensisijaisesti Färsearten ja Grönlannin yrityksille. Pohjoismaiden ministerineuvosto nimittää tilintarkastajat ja päättää sääntöjen muuttamisesta.

Monilla raja-alueilla on pitkät yhteistyöperinteet, esimerkiksi Arvika-Kongsvingerin (ARKO) ja Pohjoiskalotin alueilla yhteistyö käynnistyi jo vuonna 1967. Raja-alueille myönnettävän tuen tarkoituksena on:

- hyödyntää mahdollisuuksia ja vähentää esteitä, joita aiheutuu toiminnallisesti yhtenäisen alueen sisällä olevista valtakunnanrajoista
- tukea kehitystä, innovointia ja kasvua kestäväen kehityksen näkökulmasta.

NORA ja raja-aluekomiteat pyrkivät muun muassa parantamaan elinkeinoelämän kilpailukykyä raja-alueilla, löytämään ja purkamaan rajaesteitä laajassa merkityksessä, kehittämään kestäviä ja ilmastomyönteisiä ympäristö- ja energiaratkaisuja sekä kehittämään infrastruktuuria ja viestintäyhteyksiä.

Suomen ja Ruotsin liittyttyä EU:hun vuonna 1995 raja-alueyhteistyön resurssit ovat moninkertaistuneet. Pohjoismaiden raja-alueiden perustaminen ja Pohjoismaiden ministerineuvoston tuki olivat aikoinaan ratkaiseva perusta sille, kuinka EU:n osallistuminen pohjoismaiseen raja-alueyhteistyöhön organisoitiin ja rajoitettiin maantieteellisesti. Pohjoismaisen yhteistyön avulla saatiin siten käyttöön huomattavasti enemmän varoja kuin mitä maiden oma panos oli aiemmin ollut. Pohjoismaiden ministerineuvoston tuki vuonna 2010 oli noin 6 prosenttia raja-aluekomiteoiden budjetista. Tuki vaihteli suuresti komiteoiden välillä.

Raja-aluekomiteat kokoavat yhteen paikallisia ja alueellisia toimijoita sekä tuovat raja-alueyhteistyöhön ideoita, verkostoja ja taloudellisia resursseja. Ministerineuvosto painottaa työn jalkauttamista paikallis- ja aluetasolle. Ministerineuvoston pyrkimyksenä on jatkossakin säilyttää paikalliset yhteistyöelimet, joiden kautta rajat ylittävää yhteistyötä jalkautetaan, suunnitellaan ja toteutetaan. Raja-aluekomiteat ovat paikallistasolla tehtävän yhteistyön institutionaalinen perusrakenne, ja sen takia Pohjoismaiden ministerineuvosto haluaa tukea niitä myös jatkossa. Tulevalla ohjelmakaudella tälle tuelle laaditaan uudet jakokriteerit.

Pohjoismaiden ministerineuvosto haluaa myös vastaisuudessa edistää järjestelmällistä ja jatkuvaa kokemusten vaihtoa sekä yhteistä osaamisen kehittämistä raja-alueiden välillä. Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö on tärkeä toimija tässä työssä.

Ministerineuvosto tukee Pohjoismaiden raja-alueiden tilastotietokannan StatNordin toimintaa raja-alueyhteistyön budjetti-kehityksen puitteissa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto tekee aloitteen Länsi-Pohjola-rahaston läpikäymiseksi tavoitteena rahaston varojen tehokkaampi hyödyntäminen.

NORA, Länsi-Pohjola-rahasto ja Pohjois-kalotin neuvosto sekä muut asianomaiset raja-aluekomiteat kutsutaan kehittämistyö-

hön, jonka tavoitteena on luoda alueellisia visioita arktisen alueen kestävästä elinkeinokehityksestä.

4.5 Nordregio – osaamiskeskus

Pohjoismaiden ministerineuvosto perusti Nordregion vuonna 1997 ja nykyisin laitoksella on noin 30 työntekijää. Laitosta johtaa hallitus ja se tekee Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa puitesopimuksia, jotka ohjaavat sekä laitoksen toimintaa että työn sisältöä. Pohjoismaiden ministerineuvosto on viime vuosina ollut toimeksiantajana noin 50 prosentissa Nordregion toiminnasta.

Nordregio on pohjoismainen tutkimus- ja kehityslaitos, joka kehittää ja välittää tärkeää tietoa aluepolitiikan ja aluesuunnittelun viranomaisille Pohjoismaissa. Nordregion tavoitteena on olla alan tutkimuksen ja määrätietoisen kehittämisen eurooppalainen keskus. Nordregio on tärkeimpiä toimijoita tämän yhteistyöohjelman täytäntöönpanossa ja tekee siinä yhteydessä tiivistä yhteistyötä aluepolitiikan virkamieskomitean kanssa. Nordregion eurooppalaista verkostoa hyödynnetään panostusalueilla tehtävässä työssä.

Nordregio on viime vuosina käyttänyt ison osan virkamieskomitean hankevaroista ja tekee asiantuntijan ominaisuudessa aloitteita ja konkreettisia hanke-ehdotuksia ÄK-R:lle. Pohjoismaiden ministerineuvosto toivoo Nordregion keskittyvän entistä enemmän politiikan kannalta tärkeän osaamisen tuottamiseen ja välittämiseen. Tätä pyrkimystä

edistää laitoksen toiminta ÄK-R:n sihteeristönä, neuvonantajana ja tiedon välittäjänä.

4.6 Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö – tukipilari ohjelman toteuttamisessa

Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö Kööpenhaminassa vastaa yhdessä puheenjohtajamaan kanssa ministerineuvoston ja virkamieskomitean kokouksissa käsiteltävien asioiden valmistelusta.

Sihteeristö tukee maiden työtä omalla asiantuntemuksellaan ja vastaa myös taloushallinnosta sekä koordinoinnista ministerineuvoston muiden sektoreiden kanssa. Sihteeristö voi myös tehdä uusia aloitteita ja esittää ehdotuksia puheenjohtajamaalle ja virkamieskomiteoille.

4.7 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Aluepoliittinen yhteistyö kytkeytyy tiiviisti pohjoismaisen yhteistyön muihin osiin, erityisesti globalisaatiota, kestävästä kehitystä, vihreää kasvua ja hyvinvointialaa koskevilla isoilla yhteisillä aloitteilla.

Pohjoismaat ovat jo vuosia tehneet pitkälle edennyttä yhteistyötä muilla maantieteellisillä alueilla toimivien järjestöjen kanssa. Raja-alueyhteistyön kautta on luotu hyvät yhteydet Skotlantiin, Baltian maihin, Luoteis-Venäjään ja Barentsin alueeseen. Arktinen neuvosto, Euroopan neuvosto, OECD ja muut vastaavat järjestöt ovat tärkeitä Euroopan pohjoisen alueen kehitykselle. EU

on laatinut Itämeri-strategian sekä pohjoisen ulottuvuuden politiikan, ja erityisesti Itämeren alueella toimii hyvin paljon järjestöjä. Aluesektori pyrkii täydentämään tätä yhteistyötä myös tulevilla ohjelmakaudella laatimalla analyysijä Pohjoismaita koskevasta kehityksestä.

5. Taloudelliset seuraukset

Pohjoismaiden aluepoliittisen yhteistyön käytössä olevat varat kohdistetaan ensisijaisesti tämän ohjelman täytäntöönpanoon. Ohjelma on kunnianhimoinen ja ministerineuvosto pyrkii tekemään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa voidakseen toteuttaa ohjelman koko laajuudessaan.

Alueministerit haluavat edistää hyvää yhteistyötä Pohjoismaiden ministerineuvoston eri yhteistyöalojen, kansallisten viranomaisten sekä alueellisten ja paikallisten toimijoiden välillä. ■

The Nordic regions show the way

Sustainable regional welfare, a sustainable Arctic and green growth

Nordic co-operation programme for regional development
and planning 2013–2016

Summary

The Nordic ministers with responsibility for regional development and planning hereby present their co-operation programme for 2013–2016.

Nordic co-operation is designed to generate greater knowledge and provide inspiration for the further development of regional policy perspectives and initiatives. The regional policy ministers hereby invite the ministers for Nordic co-operation, other relevant Nordic sectors and national and international institutions to provide input and:

- contribute to regionally sustainable welfare development
- promote sustainable regional development in the Arctic
- stimulate green growth in all regions.

During the programme period, the regional sector will:

- create a joint platform for building knowledge about the welfare challenges triggered by demographic change. A major Nordic programme will be implemented, the objective of which is that local and regional authorities will develop innovative solutions to cope with challenges arising from demographic trends. Good examples will be disseminated and discussed, and will form the basis for the further development of

policy and administration at national, regional and local level.

- initiate a thematically broad and in-depth study of future developments in the Arctic, which will result in projected scenarios or snapshots of future conditions. The goal is to facilitate the work of the Nordic Council of Ministers' Arctic Co-operation Programme by collating, processing and analysing existing information (including perspectives from other Nordic and European initiatives), assessing the different predictions for development in the area, and drawing up new snapshots of the future that will be rich in perspective. This will make a significant contribution to the further development of the political debate and endow professional knowledge in the area with greater weight and a more holistic character.
- contribute to the growth in business and employment in green industries. There is a need for more knowledge about the conditions for environmental entrepreneurship and innovation. New measures need to be tried out to promote green innovation, both regionally and locally. Good examples will be discussed and disseminated to other areas.
- develop examples of sustainable urban patterns that serve as good models for

different types of regions in the Nordic countries, and which might also inspire other countries in Europe.

The Council of Ministers for Trade, Energy and Regional Policies (MR-NER) has overall responsibility for Nordic co-operation on regional policy. The ministers take strategic decisions about the way in which Nordic regional policy co-operation operates. Meetings of the regional ministers provide opportunities for interesting political discussion and constitute an arena for developing new co-operation initiatives. The co-operation is managed by the Committee of Senior Officials for Regional Policy (EK-R), in close collaboration with the Nordic Council of Ministers' Secretariat.

Practical cross-border work has always been central to Nordic co-operation. NORA (Nordic Atlantic Co-operation) and the West Nordic Fund run development initiatives in the West Nordic Region. During the programme period, the activities of the West Nordic Fund will be analysed with a view to improving resource utilisation. In the other border areas, local and regional authorities have established border committees, which work on development initiatives across territorial borders. Border committees constitute the institutional infrastructure for local co-operation, and as such receive funding from

the Nordic Council of Ministers. New funding criteria will be drawn up.

Nordregio, a Nordic Council of Ministers' institution, develops and disseminates relevant information to agencies involved in regional development and planning in the Nordic Region.

Nordregio will be responsible for planning and implementing measures within the three priority areas, based on a mandate from EK-R. Nordregio accounts for most of the committee of officials' project funding, and contributes to EK-R in the form of advice, input and specific project proposals. The Nordic Council of Ministers wants Nordregio to focus even more on policy-relevant knowledge production and dissemination. This will be achieved in part through the further development of Nordregio's role as secretariat, advisor and communicator to EK-R.

The financial resources made available to Nordic regional policy co-operation will be prioritised in a manner that facilitates implementation of this programme. The Council of Ministers will seek co-operation with others in order to implement this ambitious programme in all its breadth. The ministers for the regions wish to contribute to close co-operation between interest groups in the NMR, national agencies and regional and local bodies.

1.

Nordic regions to present positive solutions to Nordic and European challenges

The Nordic ministers with responsibility for regional development and planning hereby present their co-operation programme for 2013–2016. The programme outlines the prioritisation for joint Nordic resources. The co-operation focuses on themes of political interest in the individual countries, both within the regional sector and in relation to Nordic co-operation. The co-operation programme includes priority areas that also feature on the EU agenda.

All of the Nordic countries pursue the overarching regional policy objective of contributing to welfare and economic growth by exploiting the potential of all parts of the country. A further objective is to ensure that regional policy and planning contribute to sustainable development between cities and rural areas. Nordic co-operation on regional policy and planning is based on these overarching national objectives.

The basic principle of the programme is that many policy initiatives will be based on an understanding of local and regional conditions. Local and regional knowledge and dynamism must be combined with agencies and initiatives at national level in order to implement new solutions to common challenges. Via this programme, the Nordic regional

ministers will invite the ministers for Nordic co-operation, other relevant Nordic sectors, and national and international institutions to work together in order to:

- contribute to regionally sustainable welfare development
- promote sustainable regional development in the Arctic
- stimulate green growth in all regions.

The overall objective of the co-operation programme is to inspire central, regional and local authorities in the Nordic Region with examples of good practice within the three priority areas. New models for solutions will add to professional knowledge and inspire dissemination and discussion of the models as the basis for the further development of regional policy perspectives and initiatives. The Nordic Region intends to inspire other European countries to think about the common challenges faced in at least one of these areas.

Through this co-operation programme, the regional sector will pave the way for the majority of the funds, administrative resources and political attention to be concentrated on these three priority areas.

The objective is to ensure that regional policy and planning contribute to sustainable development between cities and rural areas.

2. Generating Nordic synergy

The conditions for achieving the above-mentioned targets and objectives are relatively similar in the Nordic countries – at least compared to many other European countries and regions. As a result, the countries – via work in the Nordic Council of Ministers – have for many years worked together to exchange experiences, thereby building a common knowledge base and promoting freedom of movement.

The work is focused on two types of activities:

- Cross-border co-operation
- Joint development of knowledge and exchanges of experience.

Cross-border regional co-operation is an important tool for creating functioning regions that transcend national borders in the Nordic Region, and helps to offset the ways in which the border areas are disadvantaged by being peripheral regions in their own country. At the same time, differences in national regulations are an obstacle to cross-border mobility for the workforce and for businesses.

For several years, the border committees have worked to improve day-to-day integration via projects that pave the way for cultural, social and economic co-operation. The Nordic Council of Ministers has assumed an important role in the work to reduce formal obstacles to mobility created by various forms of regulation. The border committees

in the Nordic Region contribute to this work and play an important role in work dealing with informal and perceived obstacles, such as cultural and language difficulties.

For several years, the regional sector has worked systematically with comparative analyses, in which the Nordic countries and regions are compared with each other and with other regions in Europe, including via the work done by Nordregio. Joint research projects have increased knowledge of the preconditions for regional development and planning. The Nordic countries have worked together to strengthen our interests vis-à-vis the EU's regional policy and competition policy.

Exchanges of experience, knowledge-generation and cross-border regional development are relevant and important to both the Nordic countries' and the EU's regional policy. Some examples follow below:

■ ***Nordic cross-border co-operation provided the basis for Interreg in the Nordic Region,*** and co-operation on border regions became part of Nordic Council of Ministers' remit in the early 1970s. This co-operation in turn formed the basis for the Nordic countries' ability to efficiently exploit Interreg funding, which became available after Finland and Sweden joined the EU in 1995. This resulted in a manifold increase in the resources for cross-border co-operation involving the Faroe Islands, Greenland, Iceland and Norway.

■ ***Common understanding and co-ordination became new targets in EU regional policy:***

During the 1994 negotiations between the EU and Finland, Norway and Sweden, it became clear that the Nordic countries focused on peripheral and sparsely populated regions, while the EU was more interested in economically backward regions with low per capita GDP and high unemployment. The Nordic countries established a common position in the negotiations based on good interrelationships and an overall understanding and knowledge of the countries' regional policies. This contributed greatly to the establishment of Objective 6, regarding sub-Arctic regions with low population density, which later secured several billion kroner in EU funding for regional development in Finland and Sweden. During the negotiations, the rules governing state subsidies were also changed so that population density was included as a separate criterion.

■ ***Nordic–Scottish co-operation resulted in the development programme for the Northern Periphery:***

In 1994, the Nordic countries (via the Council of Ministers) and Scotland identified several common strategic interests in relation to the EU, and a positive co-operation on policy development was initiated. The single most important outcome of this was the establishment of the Northern Periphery programme. This programme has provided over NOK 50 million per annum to development projects in Finland, the Faroe Islands, Greenland, Iceland, Northern Ireland, Ireland, Norway, Scotland and Sweden.

■ ***Nordic statistics and analyses have contributed to the sparsely populated regions being mentioned in the EU Treaty:***

Nordregio has long developed statistics and analyses that have provided a basis on which to compare developments in the regions and local authorities, both in the Nordic Region and, increasingly, across Europe. This work has provided a factual and quality-assured basis for discussion in multiple contexts. One example of this is that attention has been directed towards the most northerly parts of the Nordic Region, which in turn has contributed to sparsely populated regions being mentioned in the EU Treaty as a type of area to which special attention must be paid.

■ ***The border regions have worked to reduce obstacles to cross-border freedom of movement:***

Reducing the problems caused by a border between two countries requires long-term effort. In connection with the establishment of the Øresund Bridge, the Øresund Committee presented a thorough and comprehensive overview of approx. 90 obstacles. This in turn formed the basis for Denmark and Sweden to facilitate mobility for people and businesses. Several border regions have long worked to establish new transport solutions across national borders. Examples include the rail and air links between Sweden and Norway, and the Vasa–Umeå ferry route. The border database StatNord and the accessibility database Pin Point Norden are important tools in mobility work.

3.

Focus areas for Nordic regional policy co-operation 2013–2016

The core of this strategic programme is outlined below. On the basis of national and Nordic priorities, three areas have been identified on which it will be particularly useful to work together at Nordic level.

3.1. Regionally sustainable welfare development

An important element in the Nordic countries' regional policy is ensuring that all regions have access to jobs, education and welfare services. The Nordic countries' regional policy agencies focus on challenges that may require an extra – or a different type of – effort to safeguard good living conditions in all parts of the country.

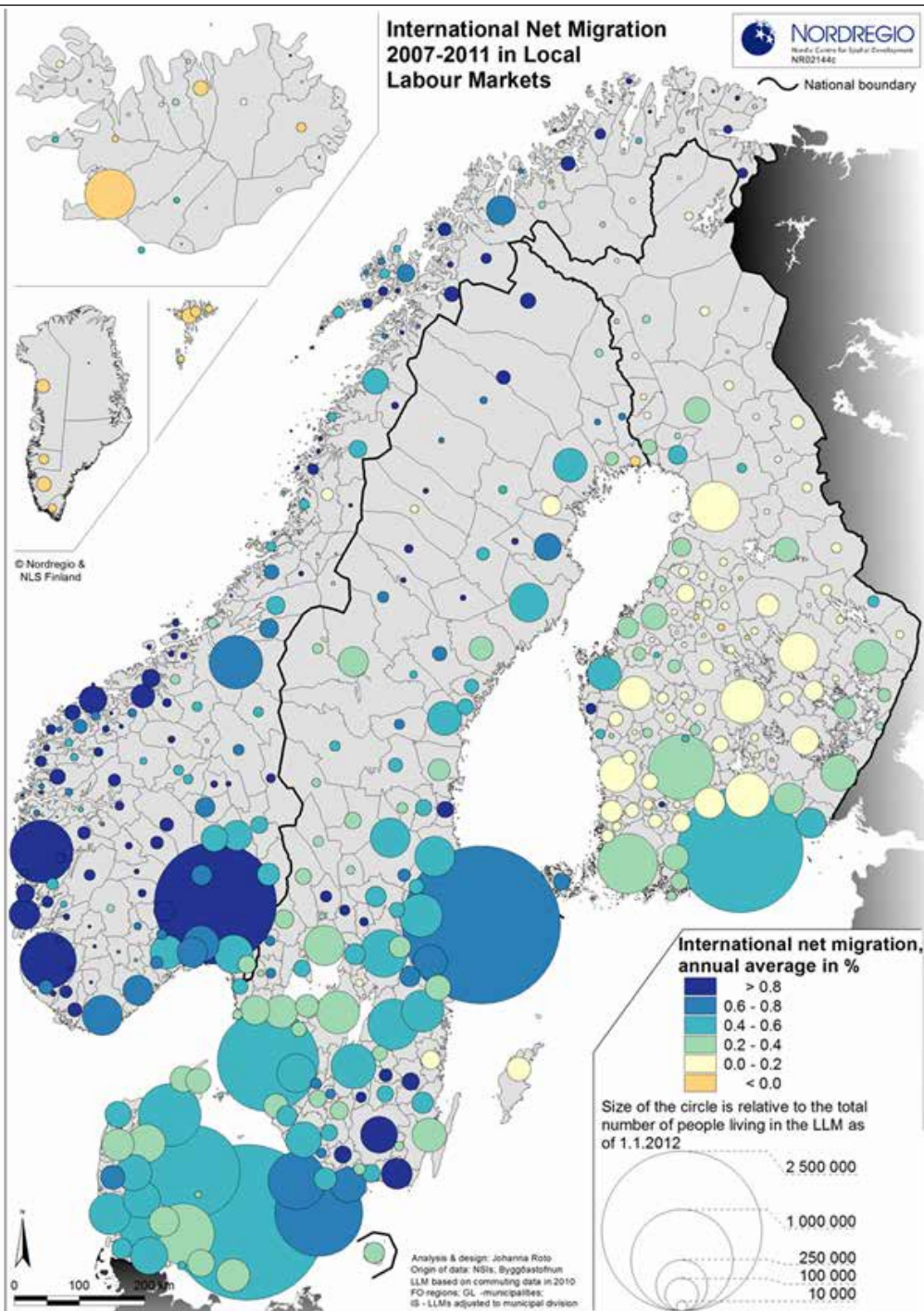
There is reason to expect that the regional policy elements of welfare policy will again become more important. This is partly due to the fact that most of the Nordic countries face significant demographic challenges:

- Stagnation or partial reduction of the workforce. The younger generations are not numerically large enough to fully replace those leaving the labour market.
- Major increase in the number of people aged 65 and over. The next 30 years will see this age group increase by 50–100 % in all of the Nordic countries.

- Post-war geographical centralisation has resulted in significant differences in the population structure between the growing urban areas and sparsely populated rural areas. This has brought about new regional imbalances in terms of access to and demand for labour.

The nature and scope of the challenges varies in and between the countries. Particularly large and complex challenges are faced by many of the Nordic Region's peripheral regions and local communities. These are often communities that face several demographic challenges simultaneously. For example, local labour can only cope with a modest increase in the need for care of the elderly. Migration of labour and expertise from other areas is needed. At the same time, a number of areas are struggling to be sufficiently attractive to such migrants. Sparsely populated areas also face challenges associated with delivering good-quality and easily accessible services, due to, among other things, long distances and high transport costs. The private sector also faces labour shortages in relation to particular skills.

Several regions face shortages of labour and unemployment at the same time due to the lack of balance between supply and demand. More flexible labour markets are to

be encouraged, therefore, through initiatives for rapid retraining, better options for commuting, stronger incentives for older staff to keep working, and a gradual move away from traditional, gender-based career choices.

Greater concentration of the population in cities poses social and environmental challenges. However, at the same time, innovation in cities can contribute to growth in other parts of the country. The demographic trends also illustrate the need to analyse the cities and districts that complement each other and function as contiguous regions.

In recent years, migrants from abroad have helped to fill the need for manpower and competence in the private and public sectors. On average, the Nordic countries recorded a net migration of 5.1 per 1,000 inhabitants in the period 2006–2010. Large parts of Sweden, Norway and Åland experienced significantly larger net migration, while net immigration in Denmark and Finland was modest. The Faroe Islands, Greenland and certain local authorities in Iceland had, in relative terms, the highest net migration in the Nordic Region. Migrant labour will be able to help fill the growing need for manpower with relevant skills. Potentially, there is also the option of training new migrants for jobs where demand is particularly high.

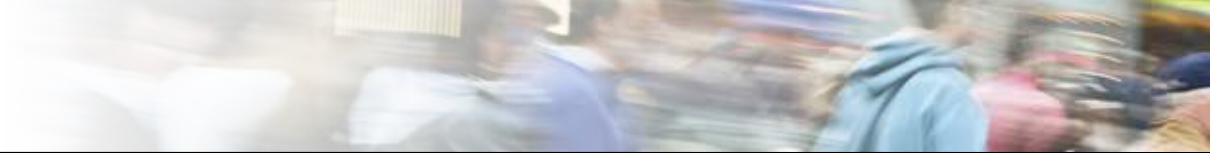
The combination of an increasingly smaller proportion of the population in the workforce and an increasing proportion of the population in need of care will create challenges for the Nordic countries. This is particularly

evident in the peripheral regions. There will be an obvious regional aspect to this development, which will require new solutions. Through Nordic co-operation, we will exchange knowledge and experiences on ways to meet these challenges.

Strategy: innovative solutions for local and regional welfare development

The demographic challenges require efforts in a number of different policy areas: economic, business, the labour market, education and welfare, in the broad sense. Efforts should be co-ordinated across sectors and between levels of government and administration.

■ *The regional sector within the Nordic Council of Ministers will create a joint Nordic platform for knowledge-building, which will serve as an arena for exchanges of experience about the challenges and opportunities that arise in the wake of demographic change. The regional sector will develop a major Nordic programme, the objective of which is that local and regional authorities develop innovative solutions to cope with challenges and exploit opportunities arising from demographic trends. Supported by the new knowledge platform, good examples will be disseminated and discussed, and will form the basis for further development of policy and administration at national, regional and local level in the Nordic countries.*

Projects that are implemented via this programme will help to exploit the potential for the further development of public and private services, local communities' attractiveness and the mobilisation of manpower. The projects will support:

- greater innovation in service-providing enterprises: new technologies, new organisation and new ways of working
- increased immigration and greater inclusion: developing attractive local communities that qualify, recruit and retain workers with relevant skills for the public and private sectors
- better mobilisation of local manpower: more people in work, a higher percentage of full-time equivalents and more skills enhancement
- closer co-operation with the private sector: mobilising resources in organisations and among individuals
- new products and services: increasing innovation in order to create products and services tailored to specific groups of users of public welfare services.

Recognition that needs vary within and between different regions and local communities is an important prerequisite for good results.

Within Nordic regional policy co-operation, Nordregio has come a long way in terms of describing and analysing the demographic trends. A handbook has been published offering guidance at local and regional level on how to help solve the challenges resulting

from demographic trends. Revised editions of the handbook will also include good examples of solutions, which will in turn be disseminated and discussed in the regions and communities.

3.2 Sustainable regional development in the Arctic

The main objective of the Nordic Council of Ministers' Arctic Co-operation Programme 2012–2014 is to provide sustainable development for the people of the Arctic, based on the challenges presented by globalisation and climate change. The programme points out that, on the one hand, climate change may mean the loss of traditional ways of living, settlement patterns, industries and natural habitats. On the other hand, it will lead to new business and development opportunities, such as oil, gas and mineral extraction.

The Arctic is a huge geographical area in which many countries and organisations see great potential. Primarily, these are the countries that make up the Arctic Council, i.e. the Nordic countries, the USA, Canada and Russia. All eight of these countries have developed Arctic strategies. The EU has its own northern strategy and is increasingly active in these areas. The north-east Asian countries – China, Japan and South Korea – have also invested in the Arctic.

This interest is partly linked to expectations of substantially more efficient transport solutions through the North-East Passage. In summer 2011, the passage was used by bulk

carriers. Forecasts suggest that the ice-free period will increase, and that more and more ships will use this route. Increased traffic through the North-East Passage will also provide new opportunities for port developments at suitable sites. At the same time, the North-East Passage may be an unsafe transport route that presents environmental challenges. There is, therefore, an obvious need for effective emergency-response solutions.

In the last decade, the temperature in the Arctic has risen twice as fast as the global average. Summer ice cover has decreased by approx. one third compared with the average for the period 1980–2000. Over 40 % of the annual rise in the global sea level is caused by the melting of the Greenland ice cap and glaciers in the Arctic. Warmer climate, changes in precipitation intensity (wetter or drier, depending on the area) and pollution can also affect the ability of nature in the Arctic to cope.

In terms of business development, this situation presents both great opportunities and serious environmental challenges:

■ **Fisheries and aquaculture**

The Arctic Region is one of the world's largest fishing areas, and further exploitation requires sustainable resource management. At the same time, there are opportunities to catch and land new species.

■ **Oil and gas**

It is believed that the Arctic continental shelf

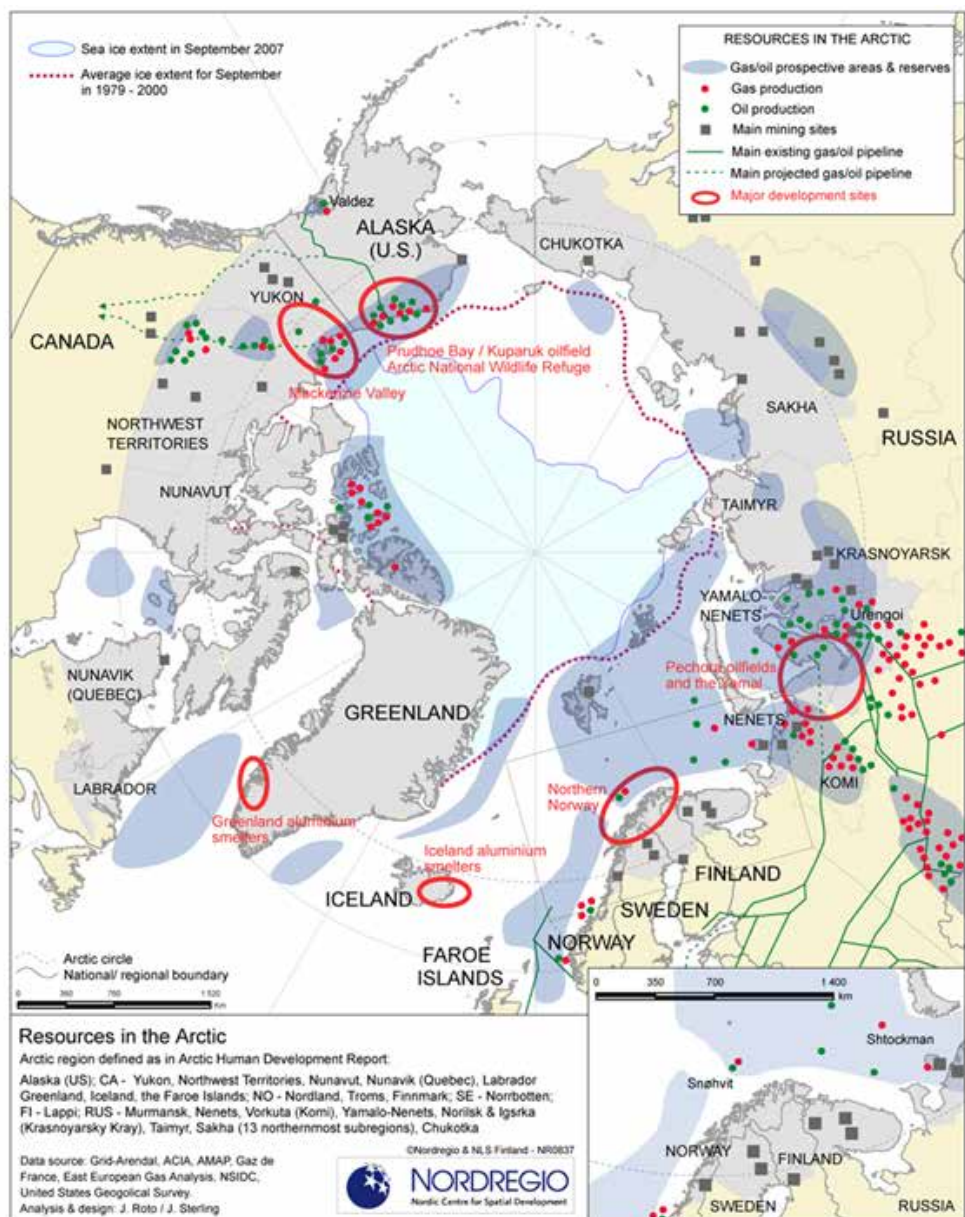
contains 13% of total world oil reserves, and about 30% of natural gas reserves. The Barents Sea and East Greenland are the two closest Arctic areas in or associated with the Nordic Region. At the same time, utilisation of the resources requires extensive knowledge of environmental impacts and initiatives to reduce the dangers.

■ **Minerals**

Strong growth is anticipated in the world markets for minerals used for industrial and health purposes. Major new ore and mineral extraction projects are underway in the northern parts of Finland, Norway and Sweden. However, the extraction process utilises large areas of land and leads to environmental problems associated with the use of natural habitats, pollution and waste. Ore and mineral extraction also provides increased opportunities for the transport industries and associated services on land and at sea, and also requires further port expansion. Today, the infrastructure is considered a bottleneck for the exploitation of resources in the North Calotte area.

■ **Tourism**

An increasing proportion of the world's travellers see themselves more as explorers than tourists, and will be eager to experience the great challenges and joys of the Arctic. With the opening of North-East Passage cruises, tourism would grow significantly. Significant adjustments will be required to reduce negative impacts on the environment, and emergency-response services must be significantly improved.

Strategy: scenarios will be developed for sustainable regional development in the Arctic

There is a need for more knowledge and a better basis on which to predict future conditions, in order to be able to develop action programmes and initiatives.

The regional sector can mobilise statistical data, regional analyses and solid understanding of regional community development in general and in the Arctic in particular. As a basis for the future scenarios, the regional sector has already drawn up a great deal of relevant material, e.g. the Nordregio report “Megatrends” and the OECD report for NORA. We will use Nordic and national studies to draw up more comprehensive visions of the future.

■ *The regional sector within the Council of Ministers will therefore take the initiative to conduct a thematically broad and in-depth study of future developments in the Arctic, in the form of scenarios or snapshots of the future. The goal is to facilitate the work of the Nordic Council of Ministers’ Arctic Co-operation Programme by collating, processing and analysing existing information, assessing the different predictions for development in the area, and drawing up new snapshots of the future that will be rich in perspective. This will make a significant contribution to the further development of the political debate and endow professional knowledge in the area with greater weight and a more holistic character.*

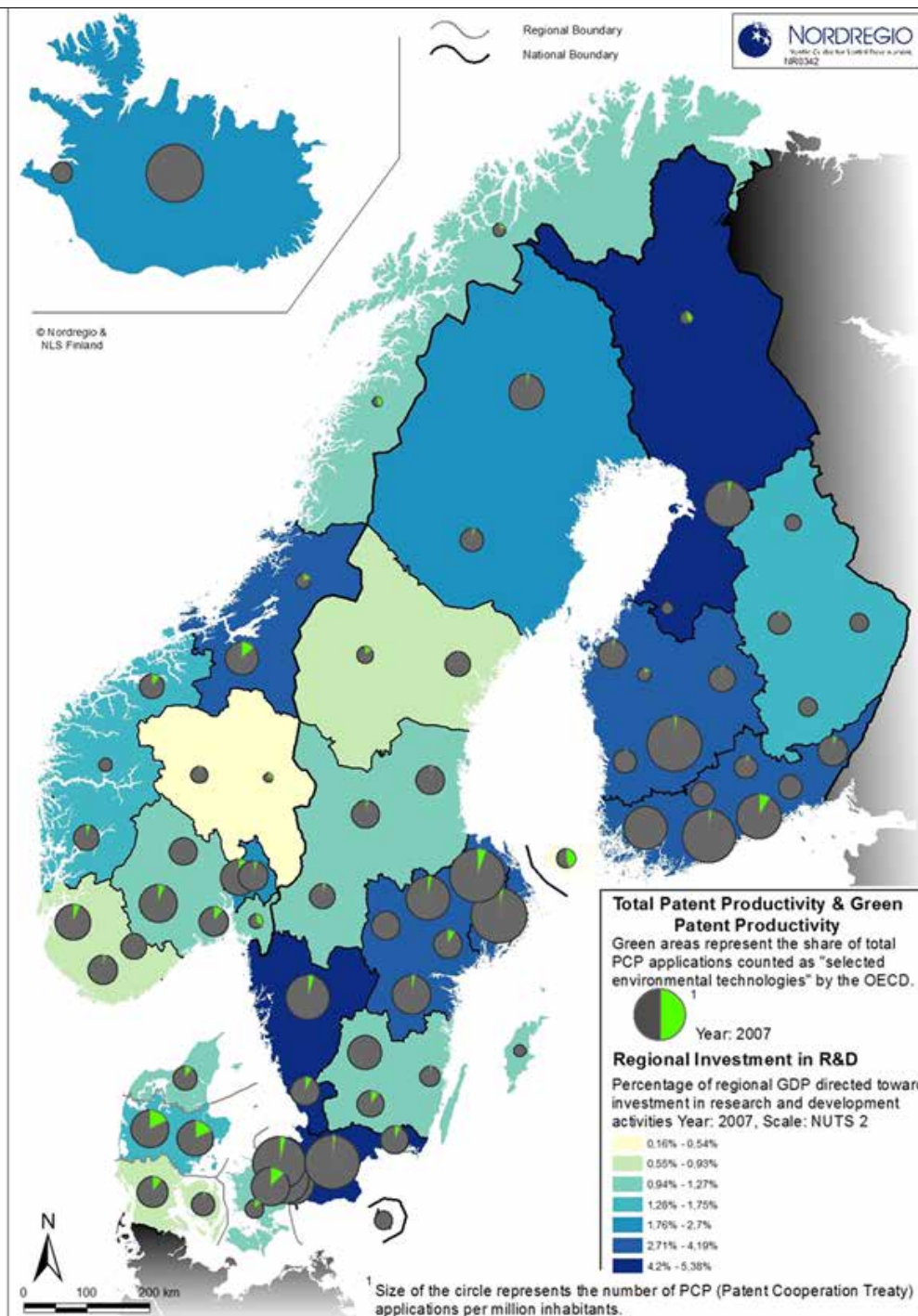
The visions of the future should include analyses in which technological, economic, social, cultural and environmental perspectives are seen in context, and in which regional preconditions and consequences of the exploitation of resources are central. This will provide a good basis for drawing up specific programmes and initiatives at regional, national, Nordic and European level.

3.3 Green growth in all regions

The overriding goals of European and Nordic green growth initiatives are to restore growth after the financial crisis and to safeguard the interests of the global climate and environmental development. Investment and innovation will promote types of growth that generate new value and lead to more sustainable economic development. A particular priority is to stimulate the development of environmentally based business development in all industries, including energy production. Efforts to promote green growth are also an important part of the work to achieve environmental, climatic and regional policy objectives.

Regional policy and planning initiatives make an important contribution to the above goals. These areas contain two perspectives that have been – and should be – central to Nordic co-operation:

- Promoting green innovation and entrepreneurship in all regions
- Developing positive models for sustainable urban regions.

In addition, the main objective within this area is to develop, communicate, discuss, initiate and evaluate good examples that can provide input to the renewal of political thinking and action. The priority area is also relevant to current EU priorities, and probably also to the prioritisation of EU structural funds for the period 2014–2020.

The basic perspective is that the preconditions for different types of green growth will vary greatly between different regions. The regional sector will work to identify different regions' potential for making contributions to climate-, energy- and environmental goals. This potential will be utilised as effectively as possible via regionally and locally adapted policy. The regional sector wishes to conduct activities in this priority area in close collaboration with the Nordic Council of Ministers' business and industry and energy sectors.

Strategy: promoting green innovation and entrepreneurship in all regions

Studies cited in the report of the Nordic prime ministers' working group on green growth show that it is possible to create 1.4 million new jobs in Europe, provided that the target of a 20% share of renewable energy is reached by 2020. The Nordic Region has some important advantages in terms of technological innovation for green solutions. The countries already have expertise in green technology, partly thanks to their systematic focus on the environment and sustainable development over many years.

■ *The regional sector's goal is to contribute to growth in green businesses and jobs for both men and women. There is a need for more knowledge about the conditions for environmental entrepreneurship and innovation. New measures need to be tried out to promote green innovation regionally and locally. Good examples will be discussed and disseminated to other areas. In order to implement this, the initiative will be taken for more systematic learning and knowledge transfer.*

It is also important to have a regional perspective, as the resources are at present unevenly distributed between regions, and renewable energy needs to be produced, and also sometimes consumed, locally. Regional and local authorities are closer to consumers and businesses. They are therefore better equipped than national and European agencies to translate policy into practice. Moreover, local and regional authorities are involved in planning and decision-making processes.

An OECD analysis shows that sparsely populated areas have the potential for green growth. This particularly applies to renewable energy, in the form of wind power and biomass. Other examples include the development of green tourism and environmentally friendly food production. At the same time, it must be taken into account that, for example, renewable energy can clash with the goal of unspoiled nature and targets for the development of tourism.

Strategy: develop positive models for sustainable urban regions

There is reason to expect that high birth rates and immigration from abroad will continue to drive population growth in major Nordic cities, and that this development will put pressure on infrastructure and land use. Planning solutions to meet these challenges must reflect the fact that business development, physical planning and environmental and climate concerns are all seen within the same context. It is also necessary to see the development of cities and local authorities within commuting distance of each other in the context of developing sustainable urban patterns. In doing so, environmentally effective transport solutions and the development of energy-friendly forms of transport must be evaluated in greater depth. Large cities make up particularly complex regions. Environmental, economic development and social challenges must be viewed in a holistic perspective, and this requires better planning processes and greater knowledge.

■ *The regional sector's goal is to contribute to the development of planning tools for developing cities, in which business development, physical planning and climate and environmental considerations are seen in context. Examples also need to be developed of sustainable urban patterns that serve as*

good models for different types of regions in the Nordic countries, and which might also inspire other countries in Europe.

In developing such models, several important points must be clarified: How can development and growth in urban regions be facilitated at the same time as account is taken of the overarching goals of sustainability and climate change? How can a contribution be made to business development and growth in urban regions without using more land, energy and other resources than necessary?

The Nordic countries use similar planning and management systems and face many of the same challenges. The Council of Ministers will continue to develop the knowledge-generation and exchanges of experience initiated under the auspices of the working group on the Nordic city regions and Nordregio. In this work, the regional sector also wishes to source input from the informal network of planning authorities in the Nordic countries and from relevant activities by other Nordic stakeholders.

4. Players in the co-operation

Regional policy co-operation involves the Nordic decision-making bodies and institutions, the border regions, and a large number of organisations from all of the Nordic countries.

4.1 The Council of Ministers – arena for political discussions and co-operation initiatives

The regional ministers, along with the ministers for energy and industry, form the Nordic Council of Ministers for Business, Energy & Regional Policy (MR-NER). The ministers normally meet once a year, and take strategic decisions about the way in which Nordic regional policy co-operation operates. Meetings of the regional ministers provide opportunities for interesting political discussion and constitute an arena for developing new co-operation initiatives.

4.2 The Nordic Council

The Nordic Council is the parliamentary co-operation body for formal Nordic co-operation, while the Nordic Council of Ministers conducts a political dialogue and in-depth discussion as the basis for the development of policy. The Nordic Council of Ministers, together with the Nordic Council, works for joint Nordic solutions that have obvious positive effects – Nordic synergy – for citizens in the individual Nordic countries.

4.3 The Committee of Senior Officials – arena for professional discussion

The Committee of Senior Officials for Regional Policy (EK-R) has professional and administrative responsibility for the regional sector's activities, in close co-operation with the Nordic Council of Ministers' Secretariat. The chairmanship of EK-R rotates between the countries. The Presidency sets the agenda and facilitates close co-operation in the various arenas.

EK-R is a forum for professional discussion and exchanges of experience as a basis for policy development in each country. EK-R follows up on the implementation of the co-operation programme and collates the results of the programme activities.

In the programme period 2009–2012, EK-R established working groups to improve co-operation on policy development, knowledge development and exchanges of experience in the following areas:

- The role of Nordic city regions in regional policy
- Rural development viewed from a broad perspective
- Globalisation and cross-border co-operation
- Third-generation regional policy.

The working groups have functioned as intended. They have contributed to the concrete and useful exchange of experiences, and have helped to enhance Nordic perspectives into the policy area. For the programme period 2013–2016, new working groups will therefore be established for each of the three priority areas.

A working group has followed up regional policy issues discussed in the EU, and has discussed EU/EEA-related issues such as support for the countries' work with regulations and national positions. This co-operation will be continued.

4.4 Border regions – infrastructure for practical co-operation

Practical cross-border co-operation has always been central to regional policy co-operation. The border-regional and local development co-operation in the Nordic Region consists of several elements:

- The Nordic institution NORA (Nordic Atlantic Co-operation), which works in the Faroe Islands, Greenland, Iceland, Northern Norway and Western Norway
- Funding for border committees working in the border areas between Denmark, Finland, Norway and Sweden
- Work to support the integration process is done via StatNord, in which the Nordic countries' statistical authorities participate by producing and analysing cross-border statistics
- The West Nordic Fund, which primarily

provides loans to companies in the Faroe Islands and Greenland. The Council of Ministers appoints auditors and decides on changes to the statutes.

Many of the border regions have long traditions of co-operation in ARKO and the North Calotte that date back to 1967. The aims of Nordic support for the border regions are:

- to exploit opportunities and reduce barriers created by the existence of national borders within a functionally coherent region
- to support development, innovation and growth in a sustainability perspective.

NORA and the border committees work to develop competitiveness among businesses in the border regions, identify and break down obstacles to mobility, develop sustainable and climate-friendly environment and energy solutions, and develop infrastructure and communications.

Since Finland and Sweden joined the EU in 1995, resources for cross-border co-operation have multiplied several times over. The establishment of the Nordic border regions and the support from the Council of Ministers was crucial for the geographic delimitation and organisation of the EU's participation in cross-border co-operation in the Nordic Region. Nordic co-operation therefore contributed to the investment of substantially more resources than previously. In 2010, Council of Ministers' funding amounted to approx. 6% of turnover in the

border committees. However, there are large variations between committees.

The border committees bring together local and regional stakeholders who contribute ideas, networks and financial resources to cross-border regional co-operation. The Council of Ministers will emphasise the importance of local and regional support for the work. The Council of Ministers wishes to continue to contribute to the existence of local co-operation bodies in which cross-border co-operation is rooted, planned and implemented. The border committees make up the institutional infrastructure for local co-operation, and it is on this basis that the Council of Ministers still wishes to support them financially. New funding criteria will be drawn up during the new programme period.

The Nordic Council of Ministers will continue to pave the way for systematic and continuous exchange of experience and knowledge between the border regions. The Council of Ministers' Secretariat will play a key role in this work.

Within the budget frameworks for cross-border regional co-operation, the Council of Ministers will contribute to the running of the joint Nordic cross-border regional statistics database StatNord.

The Nordic Council of Ministers will initiate a review of the West Nordic Fund, with a view towards deriving greater benefit from the fund's resources.

NORA, the West Nordic Fund, the North Calotte Council and other relevant border committees will be invited to participate in the work to develop regional visions for the future of sustainable economic development in the Arctic.

4.5 Nordregio – knowledge hub

Nordregio was established by the Nordic Council of Ministers in 1997 and now employs 30 people. It is headed by a board, and enters into framework agreements with the Council of Ministers that control both the institution and the professional content of its work. The Nordic Council of Ministers has in recent years commissioned about 50% of Nordregio's business.

Nordregio, a Nordic Council of Ministers' R&D institution, develops and disseminates relevant information to agencies involved in regional development and planning in the Nordic Region. Nordregio strives to be the leading centre for research and targeted development in its field in Europe. Nordregio, in close co-operation with the Committee of Senior Officials, will be one of the most important players in the implementation of this co-operation programme. The work on the priority areas will utilise Nordregio's European network.

Nordregio has in recent years accounted for much of the Committee of Senior Officials' project funding, and contributes to EK-R in the form of advice, input and specific project proposals. The Nordic Council of Ministers

wants Nordregio to focus even more on policy-relevant knowledge production and dissemination. A further development of Nordregio's role as working-group secretariat, advisor and communicator to the EK-R will contribute to this.

4.6 Nordic Council of Ministers' Secretariat – supporting player in the implementation of the programme

The Nordic Council of Ministers' Secretariat in Copenhagen, in collaboration with the annual Presidency, is responsible for the preparation of cases to be discussed at meetings of the Council of Ministers and Committee of Senior Officials.

The Secretariat is a professional support function for the countries, and also has responsibility for financial management and co-ordination with other sectors of the Nordic Council of Ministers. The Secretariat can also take new initiatives and present cases to the Presidency and Committee of Senior Officials.

4.7 Working with other stakeholders

The regional policy co-operation has close links to other parts of Nordic co-operation, particularly in relation to the big joint initiatives in, for example, globalisation, sustainable development, green growth and welfare.

For many years, the Nordic Region has benefited from well-developed partnerships

with organisations that cover other geographical areas. Through the cross-border regional co-operation, good contacts have been established with Scotland, the Baltic states, North-West Russia and the Bar-ents Region. Organisations like the Arctic Council, the Council of Europe and the OECD are important for the development of the northern region of Europe. The EU has drawn up a Baltic Sea Strategy and a policy for the Northern Dimension. The Baltic Sea Region in particular has a large number of relevant organisations. During the next programme period, the regional sector will continue to seek to supplement this co-operation by adding analyses of developments in our part of the world.

5. Financial consequences

The financial resources made available to Nordic regional policy co-operation will be prioritised in a manner that facilitates implementation of this programme. The Council of Ministers will seek co-operation with others in order to implement this ambitious programme in all its breadth.

The ministers for the regions wish to contribute to close co-operation between interest groups in the NMR, national agencies and regional and local bodies. ■

norden

Nordisk ministerråd

Nordisk samarbeidsprogram for regional utvikling og planlegging 2013–2016

Det nordiske regionalpolitiske samarbeidsprogrammet 2013–2016 angir retningslinjene for det regionalpolitiske samarbeidet. I perioden skal man konsentrere seg om tre satsingsområder: bidra til en regionalt bærekraftig velferdsutvikling, fremme en bærekraftig regional utvikling i Arktis, samt stimulere til grønn vekst i alle regioner. Den nordiske regionalpolitikken omfatter utviklings- og innovasjonspolitikk, velferds- og demografiutvikling, de perifere regionene, fysisk funksjonell planlegging, utfordringer for et bærekraftig samfunn og internasjonalt regionalt samarbeid.

NORSK

SUOMI

ENGLISH

ANP 2013:748

ISBN 978-92-893-2453-3